

Prof. K. JABLONSKIO BIBLIOGRAFIJA

V. ZUKAS

Zymus tarybinis lietuvių mokslininkas prof. Konstantinas Jablonskis išvarė gilią vagą mokslo ir kultūros istorijoje. Ypač vaisinga buvo jo veikla tarybiniais metais: jis buvo kolektyvinių Lietuvos istorijos veikalų bendraautoris, dalyvavo, ruošiant Lietuvos istorijos šaltinių rinkinius, redagavo mokslinius leidinius, spausdino mokslinius straipsnius, mokslinėse konferencijose skaitė pranešimus ir kt. K. Jablonskio mokslinių interesų ratas labai platus: jis domėjosi Lietuvos istorijos, archeologijos bei etnografijos problemomis, ilgus metų dėstė TSRS ir Lietuvos TSR valstybės ir teisės istorijos kursus, buvo vienas žymiausių paleografų respublikoje. Didžiausios reikšmės turi K. Jablonskio feodalizmo laikotarpio Lietuvos istorijos tyrinėjimai. Jis ypač gilinosi į teisinę ir ekonominę valstiečių padėtį bei klasių kovą Lietuvoje XV—XVI a. ir vėlesniaisiais laikais. K. Jablonskio paruošti istorinės medžiagos leidiniai bei archyviniais dokumentais paremti darbai teikia daug duomenų ne tik istorikui, teisės mokslų istorijos tyrinėtojui, bet ir etnografui, kalbininkui, literatūros istorikui ir kitų sričių specialistams. K. Jablonskis įdėjo vertingą įnašą į lietuvių literatūros istoriją, paskelbęs reikšmingų dokumentų apie senuosius lietuvių literatūros atstovus (A. Kulvietį, M. Mažvydą, M. Daukšą, S. Jaugelį (Telegą), M. Petkevičių ir kt.). K. Jablonskis paruošė reikšmingų istorijos bibliografijos darbų, rinko Lietuvos botanikos bibliografinę medžiagą, buvo aktyvus „Lietuvių bibliografijos“ bendradarbis.

K. Jablonskis paliko didelį archeologinių iškasenų rinkinį bei savo archeologinių tyrinėjimų aprašymus. Vertingi yra Lietuvos augalų herbarijai bei augalų aprašymai, šiuo metu perduoti Lietuvos TSR Mokslų akademijos Botanikos institutui.

Tarybiniais metais K. Jablonskis intensyviai padėdavo mokslininkams, rašantiems disertacijas ir kitus darbus, buvo daugelio kandidatinių disertacijų oficialiuoju oponentu, parašė daug atsiliepimų apie knygas, mokslinius straipsnius ir kt.

Be abejo, K. Jablonskio mokslinė veikla, mokslo darbų problematika dar plačiau atsiskleis, aprašius ir išstudijavus rankraštinį palikimą bei sukauptą archyvinę-istorinę medžiagą. Iš viso K. Jablonskio palikime yra apie 20 tūkst. lapų įvairių darbų, dokumentų rinkinių bei jų nuorašų, išrašų iš mokslo veikalų ir straipsnių, bibliografinių pastabų ir kitos medžiagos. Suprantama, ne visas rankraštinis palikimas šiuo metu turi mokslinę vertę, pvz., įvairūs užrašai, pastabos, susijusios su archyvų tyrinėjimais, skaitomais kursais, ir kita juodraštinė bei pagalbinė medžia-

ga. Tačiau daugelis K. Jablonskio asmeninio archyvo rankraščių turės reikšmės kitiems respublikos mokslo darbuotojams.

Verta tyrinėtojų dėmesio ir labai turtinga K. Jablonskio biblioteka, kurioje esama apie 12 tūkst. knygų. Bibliotekoje yra senųjų, iki 1864 m. išleistų, leidinių. K. Jablonskio bibliotekoje yra vertingų mokslinių žurnalų komplektų, žemėlapių, didelis kiekis iškarpų iš periodikos Lietuvos istorijos, archeologijos ir etnografijos klausimais. K. Jablonskio archyve yra įvairių mokslo ir kultūros veikėjų laiškų rinkinys, kitų autorių nespausdintų straipsnių bei kitokių darbų.

Ši bibliografija yra pirmas bandymas bendrais bruožais apibūdinti svarbiausią K. Jablonskio palikimą — spausdintus darbus ir rankraščius.

Bibliografiją sudaro šie skyriai: 1) pagrindinės gyvenimo ir veiklos datos, 2) literatūra apie K. Jablonskį, 3) spausdintieji K. Jablonskio darbai (mokslo darbai, dokumentų publikacijos bei recenzijos apie juos, straipsniai, redaguoti leidiniai, vertimai), 4) rankraštiniai darbai bei medžiagos rinkiniai. Nespausdinti darbai šioje bibliografijoje registruojami tik iš dalies — daugiausia bibliotekose bei įvairių mokslo įstaigų archyvuose laikomi rankraščiai: paskaitos, straipsniai, recenzijos bei atsiliepimai apie disertacijas ir kitus darbus, dokumentinės medžiagos rinkiniai ir kt.

Asmeninio K. Jablonskio archyvo rankraščiai bei dokumentai iki šiol yra mažai tvarkyti, dėl to šiame darbe jie detaliau neaprašomi. Bibliografijoje buvo stengiamasi pažymėti svarbesnių nespausdintų darbų rankraščius. Kadangi žymi K. Jablonskio archyvo dalis, I. Jablonskienei rūpinantis, yra sudėta į numeruotas bylas, tai šiame darbe vietomis nurodomi bylų numeriai — laikinos rankraščių signatūros.

Šioje bibliografijoje spausdinti darbai dėstomi chronologine jų pasirodymo seka. Rankraščiai klasifikuojami archyvais, kuriuose jie yra laikomi. Išimtį sudaro tik recenzijų bei atsiliepimų skyrius, į kurį įtraukti įvairiuose rinkiniuose laikomi darbai. Atsiliepimai ir recenzijos klasifikuojamos recenzuojamų autorių pavardžių arba darbų antraščių abėcėlės seka.

Ruošiant darbą, buvo peržiūrėti stambiųjų respublikos bibliotekų rankraštynei, mokslo ir kultūros įstaigų, su kuriomis K. Jablonskis bendradarbiavo, archyvai (Vilniaus universiteto, Teisės mokslų fakulteto valstybės ir teisės istorijos katedros, TSRS istorijos katedros, Lietuvos TSR Mokslų akademijos, Istorijos instituto ir kt.). Buvo stengiamasi išaiškinti ir asmeniniuose rinkiniuose esami K. Jablonskio rankraščiai, be to, peržiūrėtas asmeninis K. Jablonskio archyvas. Už sudarytas galimybes naudotis K. Jablonskio archyvu ir maloniai suteiktas konsultacijas nuoširdžiai dėkoju akad. K. Jablonskio žmonai I. Jablonskienei.

Pagrindinės gyvenimo ir veiklos datos

1892 m. rugpiūčio 23 d. Jelgavoje (Latvijos TSR) įžymaus lietuvių kalbininko ir spaudos veikėjo J. Jablonskio šeimoje gimė Konstantinas Jablonskis. Vidurinę mokyklą lankė Pskove, Šiauliuose, Panevėžyje.

1909 m. baigė Panevėžio realinę gimnaziją.

1909—1911 m. studijavo Psichoneurologijos institute Peterburge. Studijų metais pradeda bendradarbiauti spauldoje (siuntinėjo populiarius straipsnius „Lietuvos ūkininko“ kalendoriui).

1911—1916 m. studijavo teisę Maskvos universitete ir, išklauses kursą, pradėjo laikyti valstybinius egzaminus. („Naujoji Lietuva“, 1916, liepos 3, Nr. 27.)

1916 m. rudenį buvo pašauktas į carinės Rusijos armiją.

- 1917 m. vasarą dėl sveikatos iš armijos paleistas.
- 1918 m. su reevakuojamais moksleiviais grįžo į Vilnių.
- 1919 m. sausio—balandžio mėn., tarybinės Lietuvos vyriausybės paskirtas, ėjo Valstybinio archyvo vedėjo pavaduotojo pareigas.
- 1919 m. pavasarį, lenkų kariuomenei užgrobus Vilnių, persikėlė į Kauną.
- 1919 m. gegužės — 1921 m. gegužės mėn. dirbo buržuazinės Lietuvos Teisingumo ministerijoje referentu. Daugiausia rūpinosi įstatymų vertimu į lietuvių kalbą, teisės terminologijos klausimais, pvz., paruošė „Juridinių terminų žodyną“.
- 1919 m. lankėsi Vokietijoje, Tilžėje, knygų spausdinimo reikalais.
- 1919 m. pradėjo dirbti prie Svetimo ministerijos įsteigtoje Valstybės archeologijos komisijoje senovės paminklams ir liekanoms globoti. K. Jablonskis buvo šios komisijos sekretorium, vėliau pirmininku, paruošė jos statutą. K. Jablonskis komisijoje rūpinosi archeografijos — dokumentų leidimo — klausimais. Nuo tų metų pradėjo rinkti Lietuvos archeologijos medžiagą, kurią sudaro daugiau 20 000 radinių, aprūpintų vertingomis metrikomis.
- 1920 m. sausio 3 d. Kaune įvykusiame Lietuvių mokslo draugijos suvažiavime buvo įsteigtas Kauno skyrius. Suvažiavime K. Jablonskis skaitė paskaitą „Valstybės archeologijos komisija“. („Darbas“, 1920, sausio 11, Nr. 2.)
- 1921 m. gegužės mėn., išėjęs iš Teisingumo ministerijos, porą mėnesių rinko apleistų dvarų archyvus ir bibliotekas. Jam rūpinantis, buvo išgelbėta nuo išgrobstymo ir sunaikinimo Raudondvario bibliotekos liekanos ir archyvas, Apytalaukio prie Kėdainių dvaro biblioteka, kai kurie Oginskių dvarų archyvai ir kt. Knygos buvo perduotos stambioms to meto bibliotekoms: Valstybiniam centraliniam knygynui, vėliau Kauno universiteto bibliotekai, Valstybės archyvu.
- 1921 m. rugsėjo — 1922 m. liepos mėn. dirbo Kauno I-osios nuovados taikos teisėju.
- 1922—1938 m. buvo Kauno apygardos teismo narys. Kaip nurodyta Vilniaus universiteto rektorato ir visuomeninių organizacijų charakteristikoje (1948, spalio 16 d.), K. Jablonskis pasižymėjo liberalinėmis nuotaikomis, „pagal galimybes gilinasi į bylų esmę, stengdamasis objektyviai išnagrinėti bylas; tai buvo ypač pastebima, nagrinėjant darbo bylas. Šiose bylose jo simpatijos buvo darbo žmonių pusėje“¹.
- 1923 m. balandžio 21 d. Valstybės archeologijos komisija perėmė iš Knygų leidimo komisijos mokslinio žurnalo „Mūsų senovė“ leidimą ir jo redaktorium paskyrė K. Jablonskį (Zr. K. Jablonskio raštą Knygų leidimo komisijai. Valstybinis centrinis archyvas, F. 391, ap. 4, b. 1272).
- 1924—1936 m. bendradarbiavo V. Biržiškos leidžiamoje „Lietuvių bibliografijoje“ (Zr. šio veikalo I-osios — 4-osios dalies įžangas.)
- 1925 m. bendradarbiavo Svetimo ministerijos Knygų leidimo komisijoje. (jam buvo siunčiamos recenzuoti knygos).
- 1929 m. gegužės mėn. K. Jablonskio ir kelių kitų istorikų iniciatyva buvo įkurta Lietuvos istorikų draugija. Jos veikloje K. Jablonskis aktyviai dalyvavo, buvo jos valdybos sekretorium.
- Ryšium su Lietuvos statuto 400 m. sukaktuvėmis, Kauno universiteto Teisės fakultetas nutarė paruošti 1529 m. Lietuvos statuto naują leidimą su lietuvišku vertimu. Šio leidinio redagavimas buvo pavestas K. Jablonskiui.

¹ Zr. Jablonskis Konstantino, s. Jono, tarnybinę bylą. Vilniaus Valst. universiteto archyvas, Nr. 158.

- 1931 m. spaudoje rašoma apie K. Jablonskio surinktą herbarijų, „susedantį iš 14 retų arba naujų augalų“ („Skripta Horti Botanici“, t. 1, 1931, p. 252—253).
- 1932 m. pradeda aktyviai dirbti „Lietuviškojoje enciklopedijoje“, rašydamas straipsnius, redaguodamas archeologijos skyrių. (Lietuviškoji enciklopedija. Prospektas. K., „Spaudos Fondas“, 1932. 20 p.)
- 1933 m. sausio 22 d. gavo Kauno universiteto Teisės fakulteto baigimo diplomą. Diplominio darbo tema — „XVI amžiaus belaišviai kaimynai Lietuvoje“
- 1933 m. vasarą lankėsi Švedijoje, susipažino su muziejais.
- 1933 m. rugpiūčio 4—15 d. ruošiamų spaudai „XVI amžiaus Lietuvos inventorių“ reikalais lankėsi Maskvoje.
- 1933 m. gruodžio 20 d. Švietimo ministerijos Knygų leidimo komisijai įteiktas raštas Lietuvos istorijos chrestomatijos išleidimo reikalu. Iniciatorių ir numatytų bendradarbių tarpe — K. Jablonskis. (Valstybinis centrinis archyvas, F. 391, ap. 4, b. 1243, l. 297.)
- 1936 m. sausio 1 — birželio 15 d. Kauno universiteto Humanitariniame fakultete Lietuvos istorijos skyriaus klausytojams laisvai samdomo tarnautojo teisėmis skaitė teorinį kursą „Rusiškoji Lietuvos paleografija ir diplomatika“.
- 1936 m. vasarą skaitė paskaitas istorijos mokytojų kursuose. („XX amžius“, 1936, birželio 24, Nr. 1.)
- 1937 m. rugpiūčio 15—20 d. dalyvavo Pirmoje Pabaltijo istorikų mokslinėje konferencijoje Rygoje, kur skaitė pranešimą „Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės oficialių dokumentų kalba kaip kultūros istorijos šaltinis“
- 1938 m., kaip žymus įstatymų leidybos ir istoriografijos žinovas, buvo įtrauktas į buržuazinės Lietuvos valstybės tarybą. Joje dirbo iki 1940 m. liepos mėn.
- 1938 m. rugsėjo 1 — 1940 m. rugsėjo 1 d. Kauno universiteto Lietuvos istorijos katedroje dirbo neetatiniu lektorium. Skaitė šiuos kursus: „Rusiškoji Lietuvos paleografija“ ir „Lietuvos ūkininkai XV—XVI a.“
- 1940 m. sausio 29 d. kartu su Humanitarinių mokslų fakultetu perkeltas iš Kauno į Vilniaus universitetą.
- Liepos 18 d. Lietuvos Liaudies Respublikos prezidento J. Paleckio aktu paskirtas Lituanistikos instituto Istorijos skyriaus neetatiniu nariu.
- Rugpiūčio 1 d. Švietimo ministro paskiriamas Centralinio valstybės archyvo vedėju.
- 1940 m. rugsėjo 1 — 1941 m. sausio 21 d., archyvui perėjęs Vidaus Reikalų Liaudies Komisarariato žinion, ėjo šio archyvo direktoriaus pareigas.
- Rugsėjo 1 d. paskirtas Vilniaus Valstybinio universiteto Teisės mokslų fakulteto docentu. Rudens semestre skaitė epizodinį Rusijos paleografijos kursą.
- Gruodžio 3 d. Teisės mokslų fakulteto taryba K. Jablonskiui už mokslo darbus nutarė suteikti teisės mokslų daktaro laipsnį. Gruodžio 4 d. Vilniaus universiteto senatas šį nutarimą patvirtino.
- 1940—1941 mokslo metais Teisės mokslų fakultete skaitė pagrindinį Lietuvos valstybės ir teisės istorijos kursą ir Humanitariniame fakultete epizodinius kursus: „Rusijos paleografija“ ir „Lietuvos rusiškoji diplomatika“
- 1941 m. sausio 16 d. Lietuvos TSR Liaudies Komisarų Tarybos nutarimu buvo įsteigta Mokslų akademija ir tuo pačiu panaikintas Lituanistikos institutas. Jos nariai atleisti.
- Balandžio 1 d. suteiktas profesoriaus vardas.

Balandžio 21 d. paskirtas Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto direktoriumi. („Gimtasai kraštas“, 1941, Nr. 1—2, p. 159—160.)

- 1941—1943 m.—vokiėčių okupacijos metais kurį laiką dirbo Vilniaus universitete ir Istorijos institute, kol vokiškieji okupantai uždarė šias įstaigas.
- 1944 m. liepos 17 d., vos išvadavus Vilnių iš hitlerinės okupacijos, skiriamas Vilniaus Valstybinio universiteto Teisės mokslų fakulteto profesoriumi.
- 1944 m. rugpiūčio 16 — 1945 m. gegužės 15 d. ėjo Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto direktoriaus pareigas.
- 1944 m. rugsėjo 15 d. pradeda eiti Vilniaus Valstybinio universiteto Teisės mokslų fakulteto dekanı ir Valstybės ir teisės istorijos katedros vedėjo pareigas, dalyvauja universiteto atkūrimo darbe.
- 1944—1946 m. rugpiūčio mėn. skaitė Lietuvos valstybės ir teisės istorijos kursą.
- 1945 m. kovo 6 d. nuo Teisės fakulteto dekanı pareigų atsisakė ir ėjo Valstybės ir teisės istorijos katedros vedėjo pareigas.
- 1945 m. pradeda skaityti TSRS valstybės ir teisės istorijos kursą. Nuo 1947 metų šį kursą K. Jablonskis pastoviai skaitė iki pat mirties. Lapkričio mėn. skiriamas į Vilniaus Valstybinio universiteto mokslinės bibliotekos tarybą. Šios tarybos nariu jis buvo visą laiką iki pat mirties.
- 1945 m. pradeda dirbti Lietuvos TSR Centrinio valstybinio archyvo prie Vidaus reikalų ministerijos moksliniu konsultantu. 1946 m. balandžio 6 d. pasirašyta sutartis, pagal kurią K. Jablonskis dirba konsultantu moksliniam leidimo darbui (buvo numatyta paruošti spaudai medžiagos apie Vilniaus miesto istoriją rinkinį.) 1958 m. balandžio mėn. K. Jablonskis paskirtas Mokslinės tarybos prie Lietuvos TSR Vidaus reikalų ministerijos archyvinio skyriaus nariu.
- 1945 m. pab.—1946 m. pradž. lankėsi Karaliaučiuje, ieškodamas istorinių dokumentų ir knygų kolekcijų.
- 1946 m. balandžio 10 d. pradeda dirbti Istorijos-etnografijos institute vyresniuoju moksliniu bendradarbiu.
Gruodžio 10 d. nustojo ėjęs Valstybės ir teisės istorijos katedros vedėjo pareigas.
- 1947 m. vasario 6 d. raštu K. Jablonskis buvo įpareigotas atlikti mokslinio tyrimo darbus Vilniaus universiteto bibliotekos rankraščių skyriuje.
Kovo 17 d. TSRS Aukštojo mokslo ministro įsakymu paskirtas į Vilniaus universiteto tarybą. Tuo pačiu įsakymu K. Jablonskis paskirtas ir Vilniaus universiteto Ekonomikos mokslų, Istorijos-filologijos ir Teisės mokslų fakultetų Jungtinės tarybos nariu ir jos sekretorium. Šioms pareigoms K. Jablonskis patvirtintas ir 1953 m. birželio 2 d.
- 1947 m. per pavasarį semestrą Istorijos-filologijos fakultete skaitė TSRS istorijos šaltinių kursą.
Gruodžio mėn. tapo Lietuvos TSR Politinių ir mokslinių žinių sklaidimo draugijos nariu.
- 1948 m. pavasarį baigė Vakarinį marksizmo-leninizmo universitetą.
Lapkričio 27 d. Aukščiausioji atestacinė komisija patvirtino K. Jablonskiui mokslinį profesoriaus vardą.
- 1948 m. ir keletą sekančių metų Istorijos-filologijos fakultete skaitė speckursus: „Lietuvos istorijos šaltiniai“ ir „Rusų paleografija“.

- 1949 m. sausio 26 d. patvirtintas Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto mokslinės tarybos nariu. Šios tarybos nariu K. Jablonskis buvo patvirtinamas ir vėliau (1952 m. sausio 2 d. ir 1956 m. gegužės 23 d.).
- 1950—1952 metais Vilniaus Juridinėje mokykloje skaitė TSRS valstybės ir teisės istoriją.
- 1951 m. gegužės 25 d. Vilniaus Valstybinio universiteto mokslo personalo šeštojoje mokslinėje konferencijoje skaitė pranešimą „Baudžiavinių valstiečių kova su feodalais Lietuvoje“ (Vilniaus Valstybinio universiteto mokslo personalo šeštoji mokslinė konferencija 1951 m. gegužės 23—26 d. V., 1951. 8 p.).
- Lapkričio 22 d. Rygoje jungtinėje mokslinėje istorikų sesijoje, skirtoje Pabaltijo kraštų feodalizmo epochos istorijos klausimams, skaitė pranešimą „Valstiečių judėjimas Lietuvoje nuo XV a. pradžios iki XVIII a. pabaigos“ (Объединенная сессия, посвященная истории Прибалтики периода феодализма.— «Известия Акад. Наук СССР». Серия истории и философии, т. 9, 1952, № 1, с. 87—99; Федоров Г. Б. Выездная сессия Отделения истории и философии Академии наук СССР.— «Вопросы истории», 1952, № 2, с. 151—152.)
- 1952 m. gegužės 23 d. Vilniaus universiteto mokslo personalo mokslinėje konferencijoje skaitė pranešimą „Lietuvos feodalinio laikotarpio periodizacijos klausimu“. (Vilniaus Valstybinio universiteto mokslo personalo mokslinė konferencija 1952 m. gegužės 21—24 d. V., 1952. 8 p.)
- Spalio 1 d. perorganizavus Lietuvos istorijos ir Teisės institutus, buvo paskirtas Istorijos ir teisės instituto Lietuvos istorijos sektoriaus vyr. moksliniu bendradarbiu.
- 1953 ir 1954 m. skiriamas Teisės mokslų fakulteto valstybinių egzaminų komisijos pirmininku.
- 1953 m. balandžio 6 d. dalyvavo Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos instituto Teisės sektoriaus pasitarime lietuviškosios teisinės terminologijos klausimu.
- Birželio 2 d. Vilniaus universiteto mokslo personalo mokslinėje konferencijoje skaitė pranešimą „1861 m. sukilimo dalyvis Jonas Goštautas kaip valstiečių ideologas“. (Vilniaus Valstybinio universiteto mokslo personalo mokslinė konferencija 1953 m. birželio mėn. 1—3 d. V., 1953. 14 p.)
- Birželio 7—14 d. lankėsi Minske ir dirbo Minsko Srities valstybiniame archyve, tyrinėdamas Radvilų archyvinius dokumentus.
- 1953—1957 m. bendradarbiavo „Didžiojoje tarybinėje enciklopedijoje“.
- 1954 m. sausio 27 d. dalyvavo diskusijose mokslinėje konferencijoje, skirtoje „Lietuvos TSR istorijos“ pirmojo tomo maketui apsvarstyti. („Tiesa“, 1954, sausio 28; „Literatūra ir menas“, 1954, sausio 30; „Taryb. mokytojas“, 1954, vasario 4; «Сов. Литва, 1954, 8 января; Устюгов Н. В. Научная конференция по истории Литовской ССР.— «Доклады и сообщения института истории», вып. 1, М., 1954, с. 100—103.)
- 1954 m. vasario-gegužės mėnesiais vadovavo istorijos specialybės studentų Lietuvos istorijos ligi XVIII a. pab. tyrimo gamybinei praktikai ir archyvinei praktikai su senesniais Lietuvos istorijos šaltiniais. (Tematiniai kalendoriniai planai Vilniaus Valst. un-to TSRS istorijos katedros archyve.)
- 1955 m. kovo 17 d. paskirtas Vilniaus Valstybinio dailės muziejaus mokslinės tarybos nariu.

- 1956 m. išrinktas Archeografinės komisijos prie TSRS Mokslų akademijos Istorijos skyriaus nariu.
- 1956 m. vasario 9 d. ir 1958 m. sausio 30 d. skiriamas į tris mokslines tarybas: Vilniaus universiteto tarybą, Istorijos-filologijos tarybą ir Ekonomikos bei Teisės fakultetų jungtinę tarybą.
- 1956 m. vasario 23 d. patvirtinta Mokslinės tarybos prie Valstybinės LTSR Architektūros paminklų apsaugos inspekcijos sudėtis. Jos nariu buvo K. Jablonskis.
 Gruodžio 14 d. išrinktas Lietuvos TSR Mokslų akademijos akademiku. („Tiesa“, 1956, gruodžio 16; «Сов. Литва», 1956, 16 декабря.)
- 1957 m. tyrinėjo Maskvos Centrinio valstybinio istorinių ir senųjų aktų archyvo fondus. Ten surado K. Širvydo žodyno „Dictionarium trium linguarum“ defektuotą 1-jo ar 2-jo leidimo egzempliorių ir 3-jo leidimo (1642 m.) egzempliorių. Vieną 3-jo leidimo žodyno egzempliorių vėliau įsigijo Vilniaus universiteto biblioteka. (Vilniaus universiteto biblioteka. V., 1958, p. 79—80; Feigelmans N. Senoji lietuviška knyga Vilniaus universitete. D. 1. V., 1959, p. 37; Pakalika K. Iš Širvydo „Dictionarium trium linguarum“ žodyno istorijos.—„Lietuvių kalbotyros klausimai“, t. 3, 1960, p. 277—286.)
- 1957 m. pradėjo bendradarbiauti su Baltarusijos TSR Mokslų akademijos Teisės mokslų skyriumi, ruošiant 1529 m. Lietuvos Statuto leidimą. Gegužės 21 d. Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nutarimu paskirtas į Lietuvos TSR kodeksų projektams paruošti komisijos sudėtį. (Lietuvos TSR Ministrų tarybos 1957 metų gegužės mėnesio nutarimai. V., 1957, p. 83.)
 Rugpiučio 12 d. LKP CK ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nutarimu paskirtas Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos vyriausiosios redakcijos nariu. (Lietuvos TSR Ministrų Tarybos 1957 metų rugpiučio mėnesio nutarimai. V., 1957, p. 86—89.)
- Lapkričio 25 d. išrinktas, o 1958 m. sausio 1 d. patvirtintas Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto Lietuvos istorijos Iškispaalinio laikotarpio sektoriaus vadovu.
- Gruodžio 16 d. ir 1959 m. birželio 22 d. paskirtas į Vilniaus universiteto tarybą mokslo vardams pripažinti, mokymo, metodiniams, konkursiniams, ūkiniams ir kitiems klausimams spręsti. Tuo pat metu paskirtas į analogišką tarybą Teisės mokslų fakultete.
- 1958 m. skaitė fakultatyvinį kursą „Lietuvos TSR valstybės ir teisės istorija“.
 Liepos 19 d. K. Jablonskiui kartu su kitais Istorijos instituto istorikais (J. Žiugžda, J. Jurginiu ir P. Kulikausku) suteikta Valstybinė premija už „Lietuvos TSR istorijos“ I tomą. („Tiesa“, 1958, liepos 20; «Сов. Литва», 1958, 20 июля.)
- Gruodžio 10 d. Vilniaus universiteto mokslo personalo ir studentų mokslinėje konferencijoje skaitė pranešimą „Kai kurie Lietuvos feodalinės visuomenės ir valstybės bruožai“. (Mokslo personalo ir studentų mokslinės konferencijos, skirtos Lietuvos Komunistų Partijos ir pirmosios proletarinės revoliucijos Lietuvoje 40-mečiui paminėti 1958 m. gruodžio 8—12 dienomis programa. V., 1958. 20 p.)
- 1959 m. rinko medžiagą temai „Feodalinės Lietuvos valstybės visuomeninė-politinė santvarka ir teisė“ Šis darbas buvo skirtas Maskvoje leidžiamam vadovėliui „TSRS valstybės ir teisės istorija“.
 Birželio 23 d. paskirtas į komisiją Vilniaus universiteto 380 m. įkūrimo ir 40 m. jos atkūrimo jubiliejui pažymėti.

Gruodžio 1 d. Vilniaus universiteto dėstytojų jubiliejinėje konferencijoje skaitė pranešimą „Visuomeninė politinė mintis senajame Vilniaus universitete“. (Vilniaus Valstybinis Vinco Kapsuko vardo Universitetas 1579—1919—1959. V., 1959. 8 p.)

Gruodžio 3 d. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsaku buvo suteiktas nusipelniusio mokslo veikėjo garbės vardas. („Tiesa“, 1959, gruodžio 4; „Komjaunimo tiesa“, 1959, gruodžio 4; «Сов. Литва», 4 декабря.)

1960 m. vasario 1 d. atsisakė nuo Istorijos instituto Lietuvos istorijos ikispalnio laikotarpio sektoriaus vadovo pareigų.

Vasario 2 d. vėl skiriamas ir patvirtinamas Vilniaus universiteto tarybos mokslo laipsniams teikti bei analogiškos Ekonomikos ir Teisės fakultetų jungtinės tarybos nariu.

1960 m. liepos 28 d. K. Jablonskis mirė.

Literatūra apie K. Jablonskį

J a b l o n s k i s Konstantinas.— Kn.: Lietuviškoji enciklopedija. T. 10. K., sk. 259—260.

Nauji akademikai.—„Svyturys“, 1957, Nr. 1, p. 5.

Trumpai apibūdinta prof. K. Jablonskio mokslinė veikla.

K. J a b l o n s k i s. [Nekrologas.]—„Tiesa“, 1960, liepos 29; „Komjaunimo tiesa“, 1960, liepos 29; „Czerwony Szlandar“, 1960, 29 lipca. Nekrologe neteisingai rašoma, kad Baltarusijos TSR Mokslų akademija išleido K. Jablonskio redaguotą 1566 metų Lietuvos Statutą; iš tikrųjų buvo išleistas 1529 metų Lietuvos Statutas.

Lietuvos TSR Mokslų akademijos prezidiumas ir Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto rektoratas. [Pranešimas apie K. Jablonskio mirtį.]—„Tiesa“, 1960, liepos 29.

Lietuvos TSR Ministrų Taryboje. Dėl Konstantino Jablonskio laidotuvių.—„Tiesa“, 1960, liepos 29.

Nuo komisijos prof. Konstantino Jablonskio laidotuvėms organizuoti.—„Tiesa“, 1960, liepos 29.

Aleksienė I. Taurus pavyzdys. (Žymaus istoriko K. Jablonskio gimimo 70-osioms metinėms. 1892.VIII.23—1960.VII.28.)—„Kauno tiesa“, 1960, rugp. 23.

Tyla A. K. Jablonskis.—Leid.: 1962 Sieninis kalendorius. V., 1961, p. 486.

K. J a b l o n s k i s.—Kn.: Literatūros ir meno metraštis. 1960. V., 1961, p. 74—75.

Pakartota nekrologe buvusi klaida apie Lietuvos Statuto leidimą.

Laucevičius E. [Konstantinas Jablonskis.] 1960, spalio 15 d. 5 p., mašindr.

Str. buvo skirtas Architektūros inspekcijos metraščio III tomui. Darbas laikomas Lietuvos TSR Kultūros ministerijoje Valstybinės Lietuvos TSR architektūros paminklų apsaugos inspekcijos metraščio archyve.

K o n s t a n t i n a s Jablonskis (1892—1960).—„Lietuvos TSR MA darbai“, serija A, 1961, t. 1(10), p. 227—229.

A n t o n i e w i c z J. Konstantinas Jablonskis (1892—1960).—„Rocznik Białostocki“, t. 3, 1962, s. 562.

J a n k e v i č i e n ė R. Prof. K. Jablonskio herbaras.—„Botanikos klausimai“, t. 2, 1962, p. 164—171.

B u d r y t ė Z. Prof. Konstantiną Jablonskį prisiminus.—Kn.: Kraštotyra. Vienkart. leid. V., 1963, p. 105—106.

Lebedys J. Mikalojus Daukša. Monografija. V., Valst. grož. lit. I-kla, 1963. 423 p.

J. Jablonskio darbai apibūdinami ir panaudojami p. 6—7, 11, 16, 21, 23, 48, 50, 53—54, 56—57, 60, 67, 99, 138, 146, 172, 179, 185, 191, 239, 379.

Zukas V. Jablonskis Konstantinas.— Kn.: Mažoji Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. V., 1965.

Пашуто В. Т. Образование литовского государства. М., Изд-во АН СССР, 1959. 531 с.

Apie K. Jablonskio darbus rašoma, jais remiamasi p. 110—111, 216, 245, 286—287, 316, 321, 354.

К. Яблонский. [Некролог.] — «Сов. Литва», 1960, 29 июня.

К. И. Яблонский (1892—1960).— „Lietuvos TSR MA darbai“, serija A, 1961, t. 1(10), p. 229—230.

К. И. Яблонский. (1892—1960). [Некролог.] — В кн.: Археографический ежегодник за 1961 год. М., 1962, с. 476—478, с портр.

K. Jablonskio veikalai, dokumentų publikacijos ir kt.

Ikitarybinis laikotarpis

A. A. Dugas Adomas Sketeris. [Nekrologas.]—„Lietuvių balsas“, 1916, geg. 5, Nr. 34.

1930

Apie vergus Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštystėje XVI amžiaus pradžioje.—„Praeitis“, t. 1, 1930, p. 304—317.

Straipsnis parašytas ryšium su baltarusių istoriko V. Pičetos 1928 m. Minske išspausdintu tyrinėjimu apie vergus arba belaisvius Pirmojo (1529 m.) Lietuvos Statuto išleidimo laikotarpiu.

Recenzijos:

Mačiulis J. [„Praeities“ I-ojo tomo rec.]—„Židynys“, 1930, Nr. 11, p. 391—395.

Psl. 394 tiečiamas K. Jablonskio str. „Apie vergus...“

Dėl 1408 m. Vytauto privilegijos Kauno miestui tikrumo.—„Praeitis“, t. 1, 1930, p. 329—339.

Dėl 1408 metų Vytauto privilegijos Kauno miestui tikrumo. K., 1930. 10 p. (Atmušta iš I „Praeities“ tomo). 40 egz.

Jablonskis K. [J. Reitelaičio monografijos „Veisėjai“ („Tauta ir žodis“, t. 5, 1928, p. 248—307) rec.]—„Praeitis“, t. I, 1930, p. 379—383.— Parašas: K. J.

Kritika ir referatai. K., 1930, 18 p. (Atmušta iš I „Praeities“ tomo). 50 egz.

XVI amžiaus belaisviai kaimynai Lietuvoje.—„Praeitis“, t. 1, 1930, p. 166—213.

Psl. 201—213 spausdinamas „Priedėlis. Aktai apie kaimynus“.

I. XVI amžiaus belaisviai kaimynai Lietuvoje. II. Apie vergus Didžiojoje Lietuvos kunigaikštystėje XVI amžiaus pradžioje. Atmušta iš I „Praeities“ tomo. K., [Lietuvos istorijos draugija], 1930. 64 p. 50 egz.

1928 ir 1929 metų Lietuvos istorijos bibliografija.—„Praeitis“, t. 1, 1930, p. 384—395.

1928 ir 1929 metų Lietuvos istorijos bibliografija. K., 1930. 12 p. (Atmušta iš I „Praeities“ tomo.) 50 egz.

Recenzijós:

Römer M. Prace historyków litewskich.—„Przegląd Wileński“, 1930, nr. 20, s. 3—5.

Psl. 4—5 recenzuojami K. Jablonskio darbai.

1931

Kie k n a u j ų žinių apie kanauninko Mikalojaus Daukšos (+1613 m. vasario mėn.) kilimą ir gyvenimą.—„Tauta ir žodis“, t. 7, 1931, p. 353—422.

Turinys. [K. Jablonskio įžanga].— A. *Dokumentai*: 1. 1574 m. gegužės mėn. 21 d. Žemaičių vyskupo Jurgio Petkevičiaus testamentas.— 2. 1591 m. lapkričio mėn. 8 d. Žemaičių žemės teismo sprendimas Gėdgaudų byloje su Daukšais dėl Babėnų Katkuškės žemės, kuri esanti įkeista kan. M. Daukšos tėvui.— 3. 1592 m. sausio mėn. 7 d. Ištrauka iš mokytojo Baltramiejaus Valentinavičiaus Jurevičiaus skundo Žemaičių žemės teismui.— 4. 1592 m. sausio mėn. 31 d. Žemaičių žemės teismo sprendimas kan. M. Daukšos byloje su M. Semetu ir jo žmona dėl Badaukių ir Vizginių kaimų ir pušynėlio, kurie priklauso Kražių koplyčios Getautiškių dvareliui.— 5. 1592 m. vasario mėn. 3 d. Dviejų Žemaičių žemės antstolių pareiškimas, kad Žemaičių kamarninkas, sprendamas Abromo Jokubovičiaus bylą su kan. M. Daukša, nutaręs, jog ieškovas turįs pašaukti atsakovais, be kan. M. Daukšos, ir Kražių koplyčios padavėjus.— 6. 1592 m. gegužės mėn. 29 d. įrašas Kauno žemės teismo knygoje 1590 m. lapkričio mėn. 28 d. Uršulės Baltramiejienės Daukšienės rašto, kuriuo savo tėviškę Skaruliuose ji dovanoja dukterims Alžbietai ir Sofijai.— 7. 1593 m. sausio mėn. 14 d. Kan. M. Daukša skundžia savo Betygalos kamendorių.— 8. 1593 m. birželio mėn. 26. Kan. M. Daukšos skundas, kad Žemaičių pakamaris Vaitiekus Radziminskis grasęs jam.— 9. 1597 m. spalio mėn. 7 d. Žemaičių žemės teismo sprendimas kan. M. Daukšos byloje su žem. Baltramiejum Motiejevičium, kuris negrąžinęs skolos ir neleidžiąs į savo Babėnų dvarelį.— 10. 1599 m. liepos mėn. 17 d. Jono Daukšos testamento galas.— 11. 1600 m. sausio mėn. 12 d. Žemaičių žemės teismo sprendimas kan. M. Daukšos byloje su O. Semetiene dėl nepristatymo pažadėtų už pušynėlio išskirtimą medžių.— 12. 1600 m. sausio mėn. 18 d. Kan. M. Daukšos brolis Stanislovas užrašo savo žmonai Daratai Grinevičaitėi po savo mirties savo įalis Babėnų ir Vadaktų dvareliuose.— 13. 1609 m. balandžio mėn. 2 d. Žemaičių vyskupo Merkelio Giedraičio testamentas.— 13a. 1600 m. rugpiučio mėn. Žemaičių vyskupo M. Giedraičio testamento projektas.— 14. 1615 m. lapkričio mėn. 10 d. Kan. M. Daukšos įpėdinių sutartis dėl jo palikimo pasidalinimo.— 15. Ištraukos iš Babėnų dvaro dokumentų sąrašo, sudaryto 1809 metais.— B. *Kitų dokumentų turinys*.— C. *Pirmiau paskelbtų dokumentų sąrašas*.

Dokumentai apie kan. M. Daukšą. (Atmušta iš „Tautos ir žodžio“ kn. VII.) K., 1931. 72 p. 90 egz.

Turinys tas pats.

Recenzijos:

Dr. J. T. [otoraitis?].—„Naujoji romuva“, 1931, Nr. 40, p. 966.

Viskanta Ed.—„Vairas“, 1932, Nr. 5, p. 90—91.

1933

A r c h y v i n ė s smulkmenos.—„Praeitis“, t. 2, 1933, p. 412—436.

Turinys: I. Apie XVI amžiaus ūkininkų alaus apeigas.— II. Nestojusių į 1567 m. kariuomenės šaukimą Kauno pavieto bajorų sąrašas.— III. Sokavičių dalybų raštas.— IV. Antstolių apkarpymas.— V. XVIII amžiaus

galo priesaikos formulė pagirio ūkininkams.— VI. Didž. kunigaikščio Kazimiero privilegija Žemaičių žemei.— VII. Vytauto raštas keliems Medininkų bajorams.— VIII. Seniausieji Deltuvos bažnyčios dokumentai.— IX. Keli XVI amžiaus aktai apie žmonių ir vaikų teisimą.— X. Žinutė apie Motiejų Strykauskį.

Pabaigoje pridėtos trumpos paskelbtų dokumentų santraukos prancūzų kalba.

Archyvinės smulkmenos. K., 1933. 12 p. (Atmušta iš II „Praeities“ tomo.) 25 egz.

Siame atspaude išspausdinti aukščiau nurodyti dokumentai nr. I.—V.

VI. Didž. kunigaikščio Kazimiero privilegija Žemaičių žemei. K., 1933. 4 p. (Atmušta iš „Praeities“ II tomo.) 25 egz.

VII. Dar vienas d. k. Vytauto raštas keliems Medininkų bajorams. K., 1932. 1 p. (Atmušta iš II „Praeities“ tomo.) 50 egz.

VIII. Seniausieji Deltuvos bažnyčios dokumentai. K., 1933. 8 p. (Atmušta iš „Praeities“ II tomo.)

Siame leidinyje taip pat išspausdinta „IX. Keli XVI amžiaus aktai apie žmonių ir vaikų teisimą“ ir „X. Žinutė apie Motiejų Strykauskį.“

„K. Jablonskis nous présente. . .“ [Reziümė prancūzų kalba. K., 1933] 1 p. (Atmušta iš II „Praeities“ tomo.)

Kėdainių burmistras Steponas Jaugelis (Telega).— „Archivum philologicum“, t. 4, 1933, p. 86—107.

Turinys: [Įžanginės pastabos].— Dokumentai apie Steponą Jaugelį (Telegą).

Kėdainių burmistras Steponas Jaugelis (Telega). K., 1933. 23 p. (p. 86—107). (Archivum philologicum IV knygos atspaudas).

Lietuviškoji enciklopedija. T. I. K., 1933.

K. Jablonskio str.: Akmens kirvukai, skiltis¹ 163—164.— Be parašo².— Antkablė, sk. 770—771.— Apyrankė, sk. 826—827.— Apsauga senovės paminklų, sk. 857.— Apuolė, sk. 876—878.— Archyvai, sk. 961—967.— Archeografija, sk. 935.— Archeografijos komisijos, sk. 935—937.— Archeologija, sk. 937—939.— Archeologijos komisija, sk. 939—940.— Archeologiniai kasinėjimai, sk. 940.— Arklas (ūkiu vienetas), sk. 1086—1087.— Arklo mokestis, sk. 1104.— Asesorių teismas, sk. 1231—1233.— Antspaudai [kartu su V. Biržiška], sk. 792—794.

Archyvai. K., [1932.] 4 p. 50 egz. [Atspaušta iš „Lietuviškosios enciklopedijos“ I tomo.]

Arklas ir arklo mokestis. K., 1933. 1 p. (Atspaušta iš „Lietuviškosios enciklopedijos“ I tomo 9 sąsiuvinio 1933.I.7). 50 egz.

Asesorių teismas. K., 1933. 1 p. (Atspaušta iš „Lietuviškosios enciklopedijos“ I t. 9 s. 1933 m.). 100 egz.

Nauji Vytauto laikotarpio aktai.— „Praeitis“, t. 2, 1933, p. 375—411.

Turinys: [Įžanginis straipsnis].— I. Vytauto raštai Žemaičių bajorams.— II. Du dokumentu su paminėjimu didžiojo kunigaikščio Skirgailos (1386—1392) rašto, kuriuo jis davė žmogų Visagailą prie Labūnavos bajoro Vitarto tėvui.— III. Vytauto raštai Žemaičių vyskupijai.— IV. Vilniaus vaivados Manvydo raštas koplyčiai Vilniaus katedros bažnyčioje ir Vytauto patvirtinimas to rašto.— V. Vytauto sutartis su kryžieiviais.— VI. Kazimiero raštas bajorui Jočiui.— VII. Žemaičių vyskupo Martyno raštas plinkaigaličiams.

Leidinio pabaigoje dokumentų reziümė prancūzų kalba.

¹ Toliau trumpinama: sk.

² Daugumas „Lietuviškojoje enciklopedijoje“ išspausdintų K. Jablonskio straipsnių pasirašyti kriptonomu K. Jb., dėl to šioje bibliografijoje jie toliau nebenurodomi.

Nauji Vytauto laikotarpio aktai. Atmušta iš II „Praeities“ tomo. K., 1932. 40 p.

Turinys tas pats, tik perredaguoti kai kurių skyrių pavadinimai.

Papildomosios žinios apie kan. M. Daukšą.—„Archivum philologicum“, t. 4, 1933, p. 64—85.

Turinys: [žanginės pastabos].— Ištraukos iš 1579 metų Žemaičių vyskupijos vizitacijos, darytos nuncijaus auditoriaus Tarkvinijaus Pekulo.— 1609 m. birželio mėn. 23 d. Žemaičių žemės teismo sprendimas, kuriuo nuspręsta padalinti Babėnai tarp Vaidilos palikuonių.— Kitų dokumentų turinys.

Papildomosios žinios apie kan. M. Daukšą. K., 1933. 23 p. (p. 64—85). (Archivum Philologicum IV knygos atspaudas.) 25 egz.

1930 ir 1931 metų Lietuvos istorijos bibliografija.—„Praeitis“, t. 2, 1933, p. 474—500.

1930 ir 1931 metų Lietuvos istorijos bibliografija. K., 1933. 27 p. (Atmušta iš II „Praeities“ tomo.) 100 egz.

1934

Istorijos archyvas. T. 1. XVI amžiaus Lietuvos inventoriai. K., 1934. XII+680 sk.+132 p. (Vytauto Didžiojo Universiteto b-kos leid. Nr. 2.) 600 egz.

Turinys: Paaiškinimas.— Kitur spausdintų inventorių sąrašas.— Inventorių tekstai.— Vardų ir pavadinimų rodyklė.— Dalykų rodyklė.

Asmeniniame K. Jablonskio šios knygos egzemplioriuje yra ranka įrašytų papildymų bei įdėtų lapelių.

Recenzijos:

Ivinskis Z.—„Zidiny“, 1934, Nr. 7, p. 105—108.

Pryšmantas V.—„Lietuvos aidas“, 1934, rugp. 21, Nr. 189.

Skardžius Pr.—„Archivum philologicum“, t. 5, 1935, p. 237—238.

Sležas P.—„Mūsų žinynas“, 1935, Nr. 120 (kovas), p. 300—301.

Zajączkowski St.—„Kwartalnik Historyczny“, t. 48, 1934, s. 599—600.

Lietuviškoji enciklopedija. T. 2. K., „Spaudos fondas“, 1934.

K. Jablonskio str.: Auskarai, sk. 273—274.— Banicija, sk. 1113.

1935

Apie Abromo Kulviečio kilimą.—„Archivum philologicum“, t. 5, 1935, p. 107—114.

Psł. 111—114 spausdinamas dokumentas: „1549 m. gruodžio mėn. 16 d. Vilniaus vietininko sprendimas Alžbietos Kulvietienės byloje su jos svainiu Mikalojom Kulviečiu dėl Brenkliškių dvaro“.

Apie Abromo Kulviečio kilimą. K., 1935. 8 p. (p. 107—114). (Atspaudas iš Archivum Philologicum V knygos.)

1937

Arklas ir jaučio jungas praeity.—„Gimtasai kraštas“, 1937, Nr. 1(13), p. 41—45.

Kelios XVII amžiaus lietuviškos priesaikos ir kitos lietuvių kalbos liekanos Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės aktuose.—„Archivum philologicum“, t. 6, 1937, p. 142—148.

Kelios XVII amžiaus lietuviškos priesaikos ir kitos lietuvių kalbos liekanos Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės aktuose. K., 1937. 8 p. (p. 142—148). (Atspaudas iš Archivum philologicum VI knygos.)

Lietuviškoji enciklopedija. T. 6. K., „Spaudos fondas“, 1937.

K. Jablonskio str.: Coaequatio juriū, sk. 682.— Dėkla [XV ir XVI a. javų saikas], sk. 332. (Be parašo).— Dijokas, sk. 886—887.— Dirvėnų vals-

čius.—Dirvėnų Didžiųjų valsčius.—Dirvėnų Mažųjų valsčius, sk. 1027—1028.

Trumpas archyvo aprašymas.—„Gimtasai kraštas“, 1937, Nr. 2—4, p. 148—151.

Archyvų aprašymo metodiniai nurodymai, jų sudėties ir turinio apibūdinimo kriterijai. Pateikta pavyzdžių.

Några notiser om import av svenska järnvaror i Litauen under 1600 — talet.—„Med hammare och fackla“, t. 8, 1937, Stockholm, p. 144—145.—Svedų kalba.

Antraštė lietuvių kalba: „Keletas duomenų apie švedų geležies dirbinių importą į Lietuvą XVI amžiuje“.

Några notiser om import av svenska järnvaror i Litauen under 1600—talet. Stockholm, 1938. 2 p. (p. 144—145.) (Stårtryck ur Med hammare och fackla VIII, 1937.)

Atspaudas iš rinkinio.

1938

Die offizielle Urkundensprache des litauischen Grossfürstentums als kulturgeschichtliche Quelle.—Kn.: Pirmā Baltijas Vēsturnieku konference. Conventus Primus Historicorum Balticorum. Acta et relata. Rīgā, 1938, p. 269—275.

Die offizielle Urkundensprache des litauischen Grossfürstentums als kulturgeschichtliche Quelle. Rīgā, 1938. 7 p. (p. 269—275.)

Atspaudas iš rinkinio.

Die offizielle Urkundensprache Litauens als kulturgeschichtliche Quelle. Rīgā, 1937. 2 p. (Résumé de la communication présentée à la Première Conférence des Historiens Baltiques. Rīgā, 1937.)

1939

Lietuviškoji enciklopedija. T. 7. K., „Spaudos fondas“, 1939. K. Jablonski str.: Duba, sk. 58—62.—Duoklė, sk. 195—198.

Duba. K., 1938. 3 p. (Atspaušta iš „Lietuvišk. Enciklopedijos“ VII tomo 1 sąs. 1938.II.5.)

Duoklė. K., 1938. 2 p. (Atspaušta iš „Lietuvišk. Enciklopedijos“ VII tomo 2 sąs. 1938.III.11.)

Zinios apie Merkelį Petkevičių.—Kn.: 1598 metų Merkelio Petkevičiaus katekizmas. 2-sis leid. (fotografuotinis). K., Švietimo m-jos Knygų leid. komisija, 1939, p. VII—XIII.

Tarybinis laikotarpis

1940

1940/41 mokslo metų Lietuvos valstybės ir teisės istorijos programa. V., „Vaizdo“ sp., [1940]. 4 p.

I dalis. Didžiosios kunigaikštystės laikotarpis.

1941

Archyvinės smulkmenos.—„Praeitis“, t. 3, 1941, p. 1—7.

Turinys: 11. 1553 m. Valakų įstatymo išrašas.—12. Bajorai parduoda žemes savo veldamams.—13. 1528 m. Telšių valsčiaus kariuomenės sąrašas.—14. Pasaulinė bajorų mokykla.—15. Apie Stanislovo Svetkaus Rapolionis kilimą.—16. Dvaro tarnautojų priesaikos. 1791 metų tįjūno, dešimtininko, sėjiko ir miško sargo priesaikos formulių lietuviški tekstai.

Trečios korektūros egz. K. Jablonskio archyve. Vokiečių okupacijos metais rinkinys išbarstytas.

Lietuviški žodžiai senosios Lietuvos raštinių kalboje. K., Lietuvos istorijos d-ja, 1941.

D. 1. Tekstai. XV, 376 p. 600 egz.

Turinys: Prakalba (p. VII—XII).— Trumpinimų paaiškinimai.— Tekstai.— Rodyklė (p. 361—373).

Literatūra:

Kraštotyra. [Inform. apie ruošiamą veikalą „Lietuviškieji žodžiai oficialinėje Lietuvos kunigaikštystės kalboje“.]— „Gimtasai kraštas“, 1937, Nr. 1, p. 93.

Wiśniewski J. Jeszcze raz o domniemych śladach osad jaćwieskich.— „Rocznik Białostocki“, t. 3, 1962, s. 397—400.

K. Jablonskio veikalo duomenimis operuojama p. 397—398.

1947

Mažvydo gyvenimas ir aplinka.— Kn.: Senoji lietuviška knyga. Pirmosios lietuviškos knygos 400 metų išleidimo sukakčiai paminėti. K., 1947, p. 89—108.

1951

Lietuvos valstiečių kova prieš feodalų priespaudą iki valakų reformos.— „Lietuvos istorijos in-to darbai“, t. 1, 1951, p. 44—87.— Santr. rusų k.

Lietuvos valstiečių kova prieš feodalų priespaudą iki valakų reformos. [Atspaudas.] V., 1951. 48 p. (p. 44—87).

1953

Jonas Goštautas. [Apie 1831 m. sukilimo dalyvį ir jo knygą „Teisėjaitis arba pasakojimas apie Lietuvą ir Žemaičius“.]— „Tiesa“, 1953, birž. 13.

1954

Už teisingą, marksistinį lietuvių tautos praeities nušvietimą.— „Komunistas“, 1954, Nr. 7, p. 11—24.

Psyl. 22 išdėstytos K. Jablonskio pasisakymo pagrindinės mintys, pasakytos, svarstant „Lietuvos TSR istorijos“ 1-jo t. maketą.

За правильное, марксистское освещение прошлого литовского народа.— «Коммунист» (Вильнюс), 1954, № 7, с. 12—27.

Psyl. 24. K. Jablonskio pranešimo santrauka.

Литовцы.— В кн.: Большая советская энциклопедия. 2-ое изд. Т. 25. 1954, с. 279.

1955

Lietuvos TSR istorijos šaltiniai. Red. kolegija: K. Jablonskis (atsak. red.), J. Jurginis, J. Žiugžda (vyr. red.). T. I. Feodalinis laikotarpis. V., Valst. polit. ir moksl. lit. l-kla, 1955. 614 p. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos ir teisės in-tas.)

K. Jablonskis paruošė šiuos skyrius: V. Baudžiavos įsigalėjimas. Didikų valdžios susiformavimas, p. 97—170.— VI. Lažinio ūkio įsigalėjimas. Šlėktų viešpatavimas, p. 171—248.

Recenzijos:

Jučas M. Vertingas istorijos šaltinių leidinys.— „Literatūra ir menas“, 1955, rugp. 27.

Kondratas Z. Vertinga knyga istorijos mokytojams.— „Taryb. mokytojas“, 1955, rugs. 29.

Poškus K. Dokumentai apie praeitį.—„Komunizmo vėliava“ (Vilkija), 1956, birž. 3.

Sideravičius K.—„Komunistas“, 1955, Nr. 11, p. 49—52.

Сидеравичюс К. Документы и материалы по истории Литовской ССР.—«Коммунист» (Вильнюс), 1955, № 11, с. 51—55.

Литва.—В кн.: Очерки истории СССР. Конец XV в.—нач. XVII в. М., 1955, с. 751—767, с илл.

1956

Duomenys M. Mažvydo biografijai.—„Literatūra ir kalba“, t. 1, 1956, p. 399—402.

Vilniaus universitetas. [Monografinė apybraiža.] Red. J. Bulavas. V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1956. 111 p. su iliustr.—Prieš antr. aut.: L. Vladimirovas, K. Jablonskis, J. Jurginis, J. Bulavas.

K. Jablonskis parašė šiuos skyrius: Vilniaus akademija, p. 17—32.—Lietuvos Vyriausioji mokykla, 1774—1781—1803, p. 33—42.

Recenzijos:

Kondratas Z. Knyga apie Vilniaus universitetą.—„Literatūra ir menas“, 1956, gruod. 22.

Merkys V. Leidinys apie Vilniaus universitetą.—„Komjaunimo tiesa“, 1957, sausio 15.

Riškus J. Reikšmingas leidinys.—„Taryb. mokytojas“, 1957, sausio 31.

Būtėnas J. Leidinys apie Vilniaus universitetą.—„Pergalė“, 1957,

Nr. 3, p. 114—116.

Меркис В. Книга о Вильнюском университете.—«Комсом. правда», (Вильнюс), 1957, 15 янв.

Скарга (Skarga).—В кн.: Большая советская энциклопедия. 2-ое изд. Т. 39. 1956, с. 212.

Сябры.—В кн.: Большая советская энциклопедия. 2-ое изд. Т. 41. 1956, с. 432.

1957

Kursiniai darbai.—„Taryb. studentas“ (VVU), 1957, lapkr. 21.

Lietuvos TSR istorija. Red. kolegija: K. Jablonskis, J. Jurginis, J. Žiugžda (vyr. red.). V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1957. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos in-tas).

T. 1. Nuo seniausių laikų iki 1861 metų. 448 p. su iliustr. ir žemėl.; 4 žemėl.—Bibliogr. išnašose.

K. Jablonskio parašyti skyriai: Prekinių-piniginių santykių plitimas ir baudžiavinės reformos XVI a. antrojoje pusėje, p. 179—195.—Bajorų diktatūros įsigalėjimas, p. 210—216.

Recenzijos:

Karaliūtė E. Lietuvos istorijos I-ojo tomo aptarimas.—„Tiesa“, 1957, kovo 21.

Miškinas B. ir Taikauskas M. Respublikos mokslo centre. [Inform. apie spaudai atiduotą „Lietuvos TSR istorijos“ 1-jį t.]—„Komjaunimo tiesa“, 1956, sausio 18.

Aksamitas P. ir Kondratas Z. Lietuvos istorijos pirmajam tomui pasirodžius.—„Kauno tiesa“, 1958, bal. 19.

Bendžius A., Krutulytė R. ir Dundulis B. Lietuvos istorijos pirmasis tomas.—„Komunistas“, 1958, Nr. 5, p. 53—59.

Sideravičius K. Marksistinė Lietuvos TSR istorija.—„Tiesa“, 1958, birž. 12.

Бенджюс А., Крутулите Р. и Дундулис Б.—«Коммунист» (Вильнюс), 1958, № 5, с. 53—59.

Valstiečių judėjimas Lietuvoje XIX a. pirmoje pusėje ir valstiečių siekimų reiškęjas Jonas Goštautas.— Kn.: Lietuvos valstiečiai XIX amžiuje. V., 1957, p. 48—69.

Староста [?—V. Z.]—Староство.— В кн.: Большая советская энциклопедия. 2-ое изд. Т. 40. 1957, с. 512—513.

Ятвяги.— В кн.: Большая советская энциклопедия. 2-ое изд. Т. 49. 1957, с. 668.

1958

Lietuvos TSR istorija. Nuo seniausių laikų iki 1957 m. Red. kolegija: K. Jablonskis, J. Jurginis, R. Šarmaitis, J. Žiugžda (vyr. red.) V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1958. 520 p. su iliustr.; 7 žemėl. lap. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos in-tas.)

K. Jablonskio parašyti skyriai: XVI amžiaus baudžiavinės reformos, p. 68—72.— Bajorų diktatūros įsigalėjimas, p. 76—80.

Recenzijos:

Lazutka S. ir Bendžius A.—„Komunistas“, 1959, Nr. 4, p. 73—80.

Лазутка С. и Бенджюс А. «История Литовской ССР».— «Коммунист», (Вильнюс), 1959, № 4, с. 74—80.

Lietuviškas tikėjimo akto ir giesmės „Tantum ergo Sacramentum“ vertimas iš 1662 m.— Kn.: Slavočinskis S. M. Giesmės tikėjimui katalickam priderančios 1646. Fotografuotinis leid. Paruošė J. Lebedys. V., 1958, p. 553—557.

Saliamono Slavočinskio biografijos žinios.— Kn.: Slavočinskis S. M. Giesmės tikėjimui katalickam priderančios 1646. V., 1958, p. 53—58.

1959

Lietuvos valstiečių ir miestelėnų ginčai su dvarų valdytojais. Dokumentų rinkinys. Sudarė K. Jablonskis. D. I. XVI—XVII amžiai. V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1959. 336 p.

Recenzijos:

A. G.—„Kwartalnik Historii Kultury Materialnej“ (Lenkija), 1960, nr. 2, s. 259.

Lech M.—„Rocznik Białostocki“, t. 3, 1962, s. 483—486.

Mączak A.—„Przegląd Historyczny“ (Warszawa), t. 52, z. 4, 1961, s. 801—803.

Morzy J.—„Studia Zródłoznawce“ (Warszawa—Poznań), t. 6, 1961, s. 173—174.

Tyla A. Naujas Lietuvos istorijos šaltinių rinkinys.—„Taryb. mokytojas“, 1959, lapkr. 12.

Ісаевич Я. Д. Публікація документів про селян та міщан Литви в XVI—XVII ст.— «Укр. іст. журнал», 1961, № 4, с. 148—149.

Visuomeninė mintis [Vilniaus universitete].—„Mokslas ir gyvenimas“, 1959, Nr. 10, p. 5—7, su iliustr.

1960

Статут Великого Княжества Литовского 1529 года. Под редакцией акад. АН Литовской ССР К. И. Яблонского. Минск, 1960. 254 с. (Академия наук Белорусской ССР. Отдел правовых наук).

Antraštinio lapo antroje pusėje rašoma: «Перевод Статута на русский язык и комментарии выполнили: академик АН Литовской ССР К. И. Яблонский» [и др.].

Statuto žodyniui („Словарь-комментарий“) K. Jablonskis paruošė šiuos straipsnius:

Венец, с. 226.—Вина, с. 227.—Выволане з земли, с. 228—229.—Головщина, с. 229—230.—Грабеж, с. 231.—Знаки злодейские, с. 234—235.—Копа, с. 237.—Навязка, с. 239.—Права писаные, с. 244.—Права христианские, с. 244.—Тивун, с. 248.—Торпоста, торпостой, с. 248.—Честь, с. 249.

Recenzijos:

J. M.—„Studia Zródloznawcze“ (Warszawa—Poznań), t. 6, 1961, s. 204—205.

Russocki St.—„Czasopismo Prawno-Historyczne“ (Poznań), t. 13, z. 2, 1961, s. 271—275.

Russocki St.—„Rocznik Białostocki“, t. 3, 1962, s. 478—480.

Pratar mē.—Kn.: Prūsijos valdžios gromatos, pagraudenimai ir apsakymai lietuviams valstiečiams. V., 1960, p. 3—7.

1961

1510 m. Albrechto Goštauto biblioteka.—„Vilniaus Valst. un-to Mokslinės bibliotekos metraštis. 1958—1959“. V., 1961, p. 21—25.

1962

Lietuvos inventoriai XVII a. Dokumentų rinkinys. Sudarė [ir prarmę, p. 5—8, parašė] K. Jablonskis ir M. Jučas. V., Valst. polit. ir moksl. lit. 1-kl., 1962. 464 p. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos in-tas.)

Leidiniui K. Jablonskis pateikė šiuos dokumentus: Nr. 1—6, 8—16, 19—20, 23, 28, 31, 40, 62, 65, 83—84, 86, 88, 92, 95, 96—98, 100—101, 103, 106, 108, 110, 115.

1964

Iš prof. K. Jablonskio rinkinių.—„Pedagogika ir psichologija“, t. 6, 1964, p. 114—115.—Parašas: V. Ž.

Nenustatytų metų leidiniai

Teisingumo Ministerija. Juridinių terminų žodynelis. (Zr. Sereiskis B. Lietuviškai-rusiškas žodynas. K., 1933, p. IX—XI.)

Manoma, kad šis leidinukas buvo išspausdintas šapirografu apie 1922—23 metus. K. Jablonskio asmeniniame archyve yra 120 p. šapirografuotas rankraštis „Teisės terminų ir kitų reikalingų teismams žodžių žodynelio projektas“. Jame yra K. Jablonskio ranka įrašytų taisyčių. Gali būti, kad tai B. Sereiskio minimas „Juridinių terminų žodynelis“.

[Ištraukos iš teismų knygų apie žemės pardavimą, perleidimą, įkeitimą ir kt.] 8 p.

Hektografuotas rankraštis. Išspausdinta ikitarybiniais metais. Spausdinami dokumentai iš 1500—1562 metų.

K. Jablonskiui priskirtini straipsniai³

Mikalojus Kupernikas.—Kn.: „Lietuvos Ūkininko“ leidžiamas Vilniaus Kalendorius 1912 metams. V., 1911, p. 15—19.—Parašas: K. J.

Galilėjo Galilėj'us.—Kn.: „Lietuvos Ūkininko“ Kalendorius 1912 metams. V., 1911, p. 20—28.—Parašas: K. J.

³ Yra išlikęs „Lietuvos ūkininko“ redaktoriaus M. Sleževičiaus 1911 m. gegužės 2 d. atvirlaiškis iš Vilniaus į Peterburgą, kuriame jis dėkoja K. Jablonskiui už pažadėtą atsiųsti straipsnį kalendoriui. Tos žinios duoda pagrindo „Lietuvos ūkininko“ kalendoriuje išspausdintus K. J. kriptonimu pasirašytus straipsnius priskirti K. Jablonskiui.

Padėkime pažinti savo kraštą.— Kn.: „Lietuvos Ūkininko“... kalendorius 1912 metams. V., 1911, p. 76—79.— Parašas: K. J.

Nurodyta etnologinių ir etnografinių tyrinėjimų programa.

Tautos Namai Vilniuje.— Kn.: „Lietuvos Ūkininko“... kalendorius 1912 metams. V., 1911, p. 67—68.— Parašas: K. J.

Jeronimas Savanarola.— Kn.: „Lietuvos Ūkininko“ leidžiamas Vilniaus Kalendorius 1913 metams. V., 1912, p. 57—62.— Parašas: K. J.

Venjaminas Pranklinas.— Kn.: „Lietuvos Ūkininko“ leidžiamas Vilniaus Kalendorius 1914 metams. V., 1913, p. 89—92.— Parašas: K. J.

Lietuvos istorijos draugijos įstatai.— „Praeitis“, t. I, 1930, p. 396—397.

Lietuvos istorijos draugijos įstatai. K., 1930. 2 p. 100 egz. (Atspaudas iš I „Praeities“ tomo).

Įstatų autoriais greta kitų pasirašė K. Jablonskis.

K. Jablonskio redaguoti darbai

Baudžiamasis statutai. Red. K. Jablonskis. Papildymus su tvarkė J. Byla. K., 1930. 256 p. (Neoficialinis leidimas.)

Lietuviškoji enciklopedija. T. 1. K., „Spaudos fondas“, 1933. 1534 skilt.

K. Jablonskis buvo archeologijos skyriaus redaktorium. Jo pavardę „Lietuviškosios enciklopedijos“ skyrių redaktorių ir bendradarbių sąrašuose randame ir kituose tomuose (2, 4, 5, 6, 7, 8).

Juškovas S. V. TSRS valstybės ir teisės istorija. D. I. Vadovėlis juridinėms m-kloms. Ats. red. K. Jablonskis. K., Valst. encykl., žodynų ir mokslo lit. I-kla, 1949. 432 p.

Ziurlys A. Teisinių terminų žodynas. [Lietuvių-rusų k.] Red. kolegija: J. Bulavas, K. Jablonskis (ats. red.), J. Ziugžda, A. Ziurlys. V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1954. 240 psl. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos ir teisės in-tas).

Lietuvos valstiečiai XIX amžiuje. Red. kolegija: K. Jablonskis, J. Jurginis (ats. red.), J. Ziugžda (vyr. red.). V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1957. 276 p. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos in-tas.)

Mokslo darbai. Ekonomikos ir teisės mokslų serija. T. 2. Teisės mokslų klausimai. Red. kolegija: Dz. Budrys, K. Domaševičius, K. Jablonskis, L. Jasinskas. V., 1957. 156 p. (TSRS Aukštojo mokslo m-ja. Vilniaus Valst. V. Kapsuko v. un-tas.)

Mokslo darbai, t. 22. Ekonomika. Teisė, t. 4. Red. kolegija: J. Bučas, Dz. Budrys, K. Domaševičius, K. Jablonskis, L. Jasinskas. V., 1958. 204 p. (Vilniaus Valst. V. Kapsuko v. un-tas.)

Lietuvos TSR istorijos šaltiniai. T. 3. Lietuvos darbo žmonių kova dėl Tarybų valdžios 1917—1919 metais. Red. kolegija: A. Gaigalaitė, K. Jablonskis, J. Ziugžda (vyr. red.). V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1958. 327 p. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos in-tas.)

Mokslo darbai, t. 15. Ekonomikos mokslų serija, t. 3. Red. kolegija: Dz. Budrys, K. Domaševičius, K. Jablonskis, L. Jasinskas. V., 1958. 180 p. (TSRS Aukštojo mokslo m-ja. Vilniaus Valst. V. Kapsuko v. un-tas.)

Valstybinės LTSR architektūros paminklų apsaugos inspekcijos metraštis. T. 1. V., 1958. 116 p. (Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Valst. statybos ir architektūros reikalų k-tas.)

Prūsijos valdžios gromatos, pagraudenimai ir apsakymai lietuviams valstiečiams. Sudarė P. Pakarklis. Red. K. Jablonskis. V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1960. 667 p. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos in-tas.)

Recenzijos:

Lech M.— „Rocznik Białostocki“, t. 3, 1962, s. 480—483.

Ragaišienė V. Nauji istorinių dokumentų rinkiniai.— „Tiesa“, 1960, gruod. 18.

Tarybų Lietuvos valstybės ir teisės dvidešimtmetis. Red. kolegija: J. Blieka, K. Domaševičius, K. Jablonskis, S. Vansevičius, J. Žeruolis, A. Ziurlys. V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1960. 304 p. (Vilniaus Valst. V. Kapsuko v. un-tas. Teisės mokslų fak-tas.)

Valstybinės LTSR architektūros paminklų apsaugos inspekcijos metraštis. T. 2. V., Centrinės techninės informacijos ir propagandos biuras, 1960. 156 p. (Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Valst. statybos ir architektūros reikalų k-tas.)

Kulikauskas P., Kulikauskienė R. ir Tautavičius A. Lietuvos archeologijos bruožai. Ats. red. K. Jablonskis. V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1961. 562 p.

Lietuvos valstiečių ir miestelėnų ginčai su dvarų valdytojais. Dokumentų rinkinys. D. 2. XVIII amžius. Surinko R. Jasas ir J. Orda. Spaudai parengė R. Jasas. Red. K. Jablonskis. V., Valst. polit. ir moksl. lit. I-kla, 1961. 592 p. (Lietuvos TSR MA Istorijos in-tas.)

Dalį dokumentų surinko K. Jablonskis.

Recenzijos:

Ragaišienė V. Nauji istorinių dokumentų rinkiniai.— „Tiesa“, 1960, gruod. 18.

Żytkowicz L.— „Kwartalnik Historyczny“ (Warszawa), 1962, nr. 1, s. 202—203.

Abramavičius V. Feodalinių žemės valdų Lietuvoje inventorių aprašymas. V., 1963. 558 p. (Lietuvos TSR MA Centrinė b-ka.)

Leidinio įžangoje (p. 15) rašoma, kad K. Jablonskis „suteikė metodinę konsultaciją, kritines pastabas ir vertingus papildymus“

K. Jablonskio vertimai

Solnce Rossiji. Čiurlionies paroda Maskvoje.— Rusų laikraštyje „Russkoje Slovo“ (Rusų Žodis). V. Nikolskis taip atsiliepia apie Čiurlionies tverybą straipsnyje: „M. K. Čiurlionies paroda“.— „Lietuvių balsas“, 1916, balandžio 28, Nr. 31.

Čiurlionies paroda Maskvoje. [J. T-do str. „Čiurlionies paroda“, išspausdinto „Русские ведомости“, 1916 m., Nr. 17, vertimas.] — „Lietuvių balsas“, 1916, gegužės 8, Nr. 35.

Šveicarijos civilinis statutas. (1907 metų gruodžio mėn. 10 d.). Vertė K. Jablonskis Kauno apyg. teismo teisėjas. K., 1927. 256 p. (Teisinsgumo ministerijos leid.)

Vekselių įstatai. Versta iš rusų kalbos. K., 1919. 59 p. (Teisinsgumo m-jos 2-ojo departamento leidinys.)

Alfabetas raštams apmokamiems žyminiu mokesniu. Tilžė, Finansų, Prekybos ir Pramonės m-jos Rinkliavų departamento leid., 1921. 48 p.

Pastaruosius du leidinius į K. Jablonskio darbų sąrašą įtraukiame pagal jo asmeninėje byloje (Vilniaus Valst. universiteto archyvas, Nr. 158) esamo bibliografinio sąrašo duomenis. K. Jablonskis prie savo vertimų skiria „Alfabetinę rodyklę žyminio mokesčio įstatymui“ ir „Vek-

selių įstatus“. Bibliotekose pavyko surasti aukščiau nurodytus leidinius. „Vekselių įstatai“ ne kartą buvo leidžiami ir vėliau. Duomenų apie ver-
tėją leidiniuose nėra.

Rankraščiai ir nespausdinti darbai

Vilniaus Valst. universiteto Teisės fakulteto
valstybės teisės teorijos ir istorijos katedra

Lietuvos valstybės ir teisės istorija nuo XII a. iki XVI a. vidurio.
Magnetofono juostelės. Nr. 1—7.

Nr. 1. 1960.IV.7. „Lietuvos visuomenės santvarka nuo XIV amž. pa-
baigos iki XVI amž. vidurio“.

Nr. 2. 1960.IV.8. „Lietuvos visuomenės santvarka nuo XIV amž. pa-
baigos iki XVI amž. vidurio“ (tęsinys). „Lietuvos valstybinė santvarka
iki XVI amž. vidurio“ (pradžia).

Nr. 3. 1960.IV.8; 1960.IV.22. „Lietuvos valstybinė santvarka iki
XVI amž. vidurio“.

Nr. 4. 1960.IV.22. „Lietuvos valstybinė santvarka iki XVI a. vidurio“
(pabaiga). „Teisės šaltiniai“.

Nr. 5. 1960.IV.28. „Baudžiamoji teisė ir baudžiamasis procesas iki
XVI amž. vidurio“.

Nr. 6. 1960.IV.29. „Lietuvos feodalinės valstybės civilinė teisė iki
XVI a. vidurio“ (pradžia).

Nr. 7 [paskutinis įrašas]. „Lietuvos feodalinės valstybės civilinė teisė
iki XVI a. vidurio“.

Pastaba: pirmoji paskaita užrašyta magnetofono juostelėje nekokybiškai ir ji čia
nenurodoma.

Teisės mokslų fakulteto praeitis. [1959.] 8 p., maš. inr.

Kai kurie Lietuvos feodalinės visuomenės ir valstybės bruožai.
(Pranešimo tezės.) 2 p., maš. inr.

1861 m. sukilimo dalyvis Jonas Goštautas kaip valstiečių interesų
reiškėjas. Tezės. 6 p., maš. inr.

Преподавание истории литовского государства и права в кур-
се истории государства и права СССР. 8 с., машинопись.

Nuorašą turi M. Jučas (Istorijos in-tas).

Vilniaus Valst. universiteto Mokslinės bibliotekos rankraščių skyrius

Šveicarijos civilinis statutas. (1907 metų gruodžio mėn. 10 d.).
Vertė K. Jablonskis Kauno apygardos teismo teisėjas. Kaunas, 1927..
239+50 l., rankr. Sign. F 916.

Iš K. Jablonskio gauti rankraščiai ir inventoriai⁴:

Anusevičius, Julius. Eilėraščiai sp. „Mūsų senovėj“, 1937—
39 m. Nr. 1—4. III tomas — 1888 m. 204 l., rankr. Sign. C 208^{III}.

Revisia Oeconomy Olitskiey generalna. 1649.V.10. 45 l., rotoko-
pija. Sign. D 717.

Inwentarz Woytowstwa Oźwieńskiego Ciwunstwa Wileńskiego.
1554 r. 16 l. rankr. Sign. F 80.

⁴ Šiuos dokumentus prieš Didįjį Tėvynės karą K. Jablonskis perdavė Kauno uni-
versiteto bibliotekai, o po karo jie buvo perduoti Vilniaus universiteto bibliotekai. Ant-
raštės nurodomos tokios, kaip rankraščiuose bei bibliotekos kataloge.

Vilniaus tįjūnystės inventorius. 1554.XII.4. 37 l., rankr. su spragomis ir defektais. Sign. F 87.

Inwentarz Cijunstwa Wileńskiego. 1554.XII.4. 958—1061 l., rankr. Sign. 66.

Vilniaus tįjūnijos inventorius. 1636 m. 42 l., rankr. Sign. F 14.

Vilniaus tįjūnijos inventorius. 1732, 1738 m. 36 l., rankr. Sign. F 92.

Istorijos institutas

1

Feodalinių baudžiavinių santykių Lietuvoje dokumentų rinkinys. Surinko K. Jablonskis. V., 1950—1953.

D. 1. Nelaisvoji šeimyna. 1501—1700 m. 1950.

Sąs. 1, p. 1—240. Sign. 178.

Sąs. 2, p. 241—482. Sign. 159.

Sąs. 3, p. 483—707. Sign. 164.

D. 2. Laisvų žmonių patekimas feod. priklausomybėn.

Sąs. 1. Pasidavimas baudžiavon 1523—1776 m. 1951. 197 p.

Sign. 162.

[D. 3]. Žemaičių valstiečių prievolių surašymas.

Sąs. 1. 1537 m. Žemaitijos didž. kunigaikščio valsčių valstiečių surašymas. 1953. 233 p. Sign. 161.

Sąs. 2. 1538 m. Žemaitijos didž. kunigaikščio valsčių valstiečių surašymas. 1953. 250 p. Sign. 160.

Lietuvos feodalinės baudžiavinės santvarkos dokumentai. 1629—1736 m. 23 p., mašinr. Sign. 243.

Dešimt ištraukų iš dokumentų apie pasidavimą baudžiavon.

Lietuvos valstiečių priešinimas valdovams didžiojo kunigaikščio valsčiuose pirmoje XVI a. pusėje. 132 p., mašinr. Sign. 135.

Priedėlis [dokumentų ištraukos], p. 120—132.

Darbas užbaigtas 1948. Kitas šio darbo egzempliorius yra K. Jablonskio (toliau trumpinama — K. J.) asmeniniame archyve.

Lietuvos valstiečių kova prieš feodalų priespaudą iki valakų reformos. 68 p., mašinr. Sign. 136.

Spausdinta 1951 m.

2

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Istorijos instituto artimiausių darbų planas. 4 p. mašinr. su K. Jablonskio ranka įrašytais taisymais ir papildymais.

V. Merkio nuosavybė.

[Papildymai LTSR Mokslų Akademijos Istorijos instituto planui. 1941 m. [? — (V. Z.)] 2 p., rankr. V. Merkio nuosavybė.

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Prezidentui. Pranešimas dėl istorinės medžiagos TSR Sąjungos archyvuose. 1941 m. gegužės 15 d. 4 p., mašinr., taisytas K. Jablonskio ranka. — Parašas: prof. K. Jablonskis, Inst. Dir.

V. Merkio nuosavybė.

Lietuvos istorijos programa. [Nuo pirminės bendruomenės santvarkos iki 1795 m.] 7 p., mašinr. [kitas egz. 6 p.]. Sign. 241.

Zinios apie Lietuvos istorijos rankraštinę medžiagą, buvusią Lenkijos archyvuose ir bibliotekose, kuri yra kilusi iš Lietuvos (iš Lietuvos valstybinių, miestų, vienuolynų, bažnyčių, dvarų, archyvų ir bibliotekų). 9 p., mašinr. Sign. 146.

Medžiaga apie mokyklas. 1528 m., 1782 m. Vertė K. Jablonskis. 2 p., maš. Sign. 242.

Turinys: 1528 m. Vilniaus vyskupijos statuto straipsnis apie bažnyčių mokyklas.—1782 metų žinios apie Vosilišio parapijos mokyklą Vosilišio bažnyčios inventoriuje.

Lietuvos TSR MA Istorijos ir teisės instituto Mokslinės tarybos posėdžio, įvykusio 1954 m. liepos 11 d., protokolas. [Svarstyta Istorijos ir teisės instituto parengtas Lietuvos TSR istorijos dokumentų rinkinys — chrestomatija].

Psl. 1—2, 8 K. Jablonskio pasisakymų protokolas.

[Papildymai žodžiui „Kaimynas“ (koimniec, kiemionis)]. 33 p., rankr., 27 p., maš. Sign.

J. Jurginio nuosavybė (Istorijos in-tas).

3

[K. Jablonskio archeologinių kasinėjimų dienoraščiai]. 1939—1960.

[Šąs. 1]. 1939.I.22 — 1943. 112 p.; 2 žemėl.

[Šąs. 2.]. 1940.V.13 — 1943. 22 p.; 1 žemėl.

[Šąs. 3.]. Druskininkai. 1947—1952. 11 p.

[Šąs. 4.]. Druskininkai. 1948.VIII.4 — 1953. 66 p. ir keliolika atskirų lapų. Kai kurie liečia ankstesnius — 1942 — metus.

[Šąs. 5 — užrašų knygelė]. 1947—1948 m. 8 p.

[Šąs. 6.]. 1954—1957. 96 p.

[Šąs. 7.]. 1957—1959.VII.6. 63 p.

Be to, kelios dešimtys atskirų lapų su pastabomis bei užrašais. Kai kurie užrašai atskiruose lapeliuose siekia vėlesnį laiką tarpą (1959.XI.5, 1960.IV.3 ir kt.).

Vilniaus apylinkių titnaginių stovyklų sąrašas. 4 p., rankr.

Archeologinių kasinėjimų rankraščius turi R. Jablonskytė-Rimantienė (Istorijos in-tas). Vienas ankstesnių archeologinių kasinėjimų užrašų sąsiuvinis karo metu dingęs.

LTSR Mokslų akademijos Centrinė biblioteka

Lietuvos TSR istorija. Red. kolegija: K. Jablonskis, J. Jurginis ir J. Ziugžda (vyr. red.) T. I. V., 1956. 767 p. maš. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Istorijos in-tas). Sign. DR-906.

Jablonskis K. ir Pakarklis P. Inventorių kolekcija. 1573—1872 m. 42 vienetai (82 inventoriai). 3087 l. Sign. F 11, IK 1—42.

Dokumentai baltarusių, rusų, lenkų, lotynų kalbomis, žemėlapiai. Gauta 1949 m. iš Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto.

LTSR Mokslų akad. Centrinėje bibliotekoje yra keletas smulkesnių K. Jablonskio rankraščių (1921 m. sąskaita „Varpo“ administracijai, apie atskirų rankraštyno fondų sutvarkymą ir kt.).

Literatūra:

Abramavičius V. ir Čepienė K. Lietuvos TSR mokslų akademijos rankraščių darbų ir disertacijų bibliografija. 1946—1956. V., 1958. 158 p. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Centrinė b-ka).

Apie K. Jablonskio darbus p. 124, 137, 140—141.

Abramavičius V. Rankraščių rinkiniai. Lietuvos TSR Mokslų akademijos Centrinės bibliotekos XIX—XX amžių rankraščių fondų trumpa apžvalga. V., 1963. 292 p. (Lietuvos TSR Mokslų akad. Centrinė b-ka).

K. Jablonskio rankraščiai minimi p. 26, 40, 125.

Reikšmingą K. Jablonskio rankraštinio palikimo dalį sudaro disertacijų, knygų, mokslinių straipsnių, paskaitų, programų, planų ir kitų darbų recenzijos. Jose yra pareikštų vertingų teorinių samprotavimų, metodinių patarimų, faktinių žinių. Visa tai turi išliekamąją mokslinę vertę. Antra vertus, įvairūs atsiliepimai bei recenzijos parodo intensyvų K. Jablonskio mokslinį darbą, ryšius su Lietuvos ir kitų respublikų mokslo įstaigomis bei atskirais mokslininkais. Sie darbai taip pat atskleidžia plačius K. Jablonskio mokslinius interesus, aktyvią jo pedagoginę bei visuomeninę-kultūrinę veiklą. Ypač intensyviai toje srityje K. Jablonskis dirbo paskutinį savo gyvenimo dešimtmetį.

Nors padėta daug pastangų, tačiau visų K. Jablonskio rašytų atsiliepimų ir recenzijų surinkti nepavyko. Pvz., yra žinoma, kad K. Jablonskis yra rašęs recenzijų apie knygas buržuazinės Lietuvos Švietimo ministerijos Knygų leidimo komisijai. Nepavyko surasti kai kurių tarybiniais metais rašytų darbų, pvz., kai kurių atsiliepimų apie P. Dundulienės straipsnius ir kitų autorių darbus. Asmeniniame K. Jablonskio archyve yra keletas neidentifikuotų rankraščių fragmentų — nenustatyta, kokių tai darbų recenzijos.

Registruojant literatūrą šiame sąrašė, buvo daroma jos atranka. Neįtrauktos studentų diplominių darbų recenzijos; jos laikomos Vilniaus valstybinio universiteto Valstybės ir teisės teorijos ir istorijos katedroje. Neįtraukti taip pat atsiliepimai apie aspirantų darbą (A. Tautavičiaus ir kt.). Apie daugumą Lietuvoje apgintų disertacijų yra identiškai atsiliepimai lietuvių ir rusų kalbomis (pastarieji siunčiami į Maskvą Aukščiausiajai atestacinei komisijai), be to, trumpi preliminariniai atsiliepimai. Kadangi visų trijų atsiliepimų turinys iš esmės yra tas pats, tai į bibliografiją įtraukiamas tik vienas pagrindinis atsiliepimas lietuvių arba rusų kalba. Jeigu yra išlikę keli recenzijų egzemplioriai (juodraščiai, nuorašai ir kt.), registruojamas tik vienas, dažniausiai mašinėle perrašytas egzempliorius. Prie aprašo nurodoma vieta, kur yra laikomos recenzijos, arba jās turintieji asmenys. Jeigu to paties atsiliepimo egzempliorių yra keliose vietose, nurodomi tik lengviausiai prieinami.

V l a d a s A b r a m a v i č i u s. Tadas Vrublevskis — bibliotekininkas ir visuomeninis veikėjas. [Atsiliepimas apie knygą.] 1958 m. gruodžio 15 d. 3 p., mašnr.

Asmeninis K. Jablonskio archyvas (toliau trumpinama: K. J. archyvas).

Pastabos dėl dr. K. A vi ž o n i o studijos „Bajorai valstybiniame Lietuvos gyvenime Vazų laikais“. 1940 m. balandžio 12 d. 4 p., mašnr.

K. J. archyvas.

Dėl teisės mokslų kandidato laipsnio pripažinimo Z. B a l e v i č i u i. [Atsakymas neigiamas.] 1958 m. lapkričio 18 d. 2 p., mašnr.

K. J. archyvas.

[Atsiliepimas apie Z. B a l e v i č i a u s straipsnį „Apskritis.“] 1 p., rankr.

Mažosios lietuviškosios taryb. enciklopedijos red.

Dėl [Z. B a l e v i č i a u s] straipsnio „Artikulai“ pirmosios dalies. 1959 m. spalio 21 d. 1 p., mašnr.

K. J. archyvas.

[Atsiliepimas apie V. B a r o n o kandidatinę disertaciją „К вопросу развития родовспоможения в Литве.“] 3 p., mašnr.

K. J. archyvas.

Pastabos dėl Baudžiaamojo proceso kodekso. 1 p., maš. (su rankr. papildymais).

K. J. archyvas, byla Nr. 5a.

Atsiliepiamas apie A. Bernotaitės straipsnį „Kašėtų km. akmens amžiaus stovyklos“. 1959, balandžio 19. 13 p., maš.

LTSR MA archyvas, ap. 17—1, saug. vienetas 14, 1. 13—15.

J. Bulavo ir K. Domaševičiaus knygelės „Tarybų valdžia Lietuvoje 1918—1919 metais“ recenzija. 1958 m. gruodžio 13 d. 5 p., maš.

K. J. archyvas.

Pastabos dėl drg. A. Bulotos disertacijos „Lietuvos TSR socialinio žemės ūkio pertvarkymo teisiniai pagrindai“ plano. 1959 m. vasario 11 d. 2 p., rankr.

Rankrašty turi A. Bulota.

Iz. Buškevičiaus monografijos „Lietuvių valstiečių trobesiai XIX—XX a.“ recenzija. 1960 m. vasario 14 d. 4 p., maš.

Istorijos in-tas.

Atsiliepiamas apie drg. Klemenso Čerbulėno disertaciją „Lietuvių liaudies gyvenamųjų namų išsivystymas“. 1958 m. lapkričio 9 d. 9 p., rankr. ir maš.

K. J. archyvas.

Atsiliepiamas apie Prano Dičiaus disertaciją „Tarybinė žemės reforma Lietuvos TSR“ teisės mokslų kandidato laipsniui gauti. 1955 m. rugsėjo 16 d. 19 p., maš.

K. J. archyvas.

Atsiliepiamas apie doc. K. Domaševičiaus straipsnį „Tolesnis sąjunginių respublikų teisių plitimas ir socialistinės demokratijos vystymas“. 1959 m. balandžio 15 d. 2 p., maš.

K. J. archyvas.

[Atsiliepiamas apie Pr. Stukėnaitės-Dundulienės darbą „Raganos ir jų persekiojimas Lietuvoje“.] 1949 m. kovo 15 d. 1 p., maš. Istorijos in-tas (M. Jučo nuorašai); K. J. archyvas.

[Atsiliepiamas apie P. Dundulienės straipsnį „Arimo įrankiai Lietuvoje feodalizmo laikotarpyje“.]

Rankraščio nepavyko surasti. Rašytas apie 1954 m. (Recenzuotas str. išspausdintas 1955 m. Vilniaus Valst. un-to mokslų darbų VI tome).

Atsiliepiamas apie P. Dundulienės darbą „Senovinė lietuvių žemdirbystė ir jos įrankiai bei papročiai“. 1957 m. lapkričio 19 d. 24 p., maš.

Istorijos in-tas; K. J. archyvas.

[Atsiliepiamas apie P. Dundulienės straipsnį „Trilaukės žemdirbystės sistemos atsiradimo ir įsigalėjimo Lietuvoje klausimu“.] 1955 m. gruodžio 7 d. 2 p., maš.

K. J. archyve surastas 1 pusl.

B. Elertienės [darbo] „Klaipėda istorijos šviesoje“ recenzija. 1957 m. gegužės 31 d. 4 p., maš.

Lietuvos TSR Polit. ir moksl. žinių sklaidimo d-ja. Recenzijos 1957 m.

Atsiliepiamas apie E. Frolovo straipsnį apie Juozo Kovalevskio darbus Vilniaus gyvenimo laikotarpyje. 1957 m. buvo 21 d. 3 p., maš.

Vilniaus un-to mokslo skyriaus archyvas; Istorijos in-tas (M. Jučo nuorašai).

Atsiliepiamas apie drg. Aldonos Gaigalaitės disertaciją „Darbininkų judėjimo pakilimas Lietuvoje 1929—1934 metais“ istorijos mokslo kandidato laipsniui gauti. 12 p., [1955 m.] maš.

Istorijos in-tas; K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie drg. A. Gaigalaitės paruoštą [darbą] „Dokumentai apie Tarybų valdžios veikimą Joniškėlyje 1919 metais“. 1956 m. gegužės 15 d. 1 p., rankr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 396.

Atsiliepimas apie S. J. Gimbučio referatą „Senosios Lietuvos kaimų pirtys ir su jomis susiję papročiai“ 1957 m. birželio 22 d. 1 p., maš. inr.

Istorijos in-tas.

[Atsiliepimas apie prof. I. G. Jonyno darbą „Vytauto šeima“.] 3 p., rankr.

K. J. archyvas, byla Nr. 36.

Tai platesnio atsiliepimo apie I. G. Jonyno mokslinį darbą dalis.

Dėl „Istoriografijos“ [pastabos]. 1 p., maš. inr.

K. J. archyvas.

[Pastabos apie M. Jučo disertaciją „Lietuvos Didžioji kunigaikštystė XIV a. antroje pusėje — XV a. pradžioje ir lietuvių kova už savo nepriklausomybę.“] 1956 m. 13 p., rankr.

M. Jučo nuosavybė.

Atsiliepimas apie M. Jučo straipsnį „Lietuvos didžiųjų kunigaikščių metraštinė“. 1956 m. gegužės 25 d. 1 p., rankr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 403.

M. Jučas. Žalgirio mūšis. Recenzija. 1958 m. sausio 8 d. 3 p., maš. inr.

Lietuvos TSR Polit. ir mokslinių žinių skleidimo d-jos archyvas. Recenzijos 1958 m.; Valst. polit. ir moksl. liter. l-kla, byla Nr. 115.

Atsiliepimas apie M. Jučo straipsnį „J. Dluogošo Lenkijos Istorija“. 1958 m. gegužės 29 d. 1 p., maš. inr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 12, l. 32.

Dėl M. Jučo straipsnio „Karinė organizacija Lietuvoje XIV amžiuje ir XV a. pradžioje“. 1959 m. 4 p., rankr.

M. Jučo nuosavybė.

Pranešimas apie Jurginio Juozo disertaciją istorijos mokslų kandidato laipsniui gauti „Vilniaus miestiečių savivaldybės santykiai su feodalinėmis jurisdikcijomis 16—me amžiuje“. 1948 m. birželio 14 d. 4 p., maš. inr.

LTSR MA Centrinė b-ka, IJF-356.

Atsiliepimas apie drg. J. Jurginio straipsnį „Valstiečių bendruomenė ir feodalinė tėvonią Lietuvoje XIII—XIV amžiais“. 1955 m. gruodžio 29 d. 2 p., maš. inr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 358; K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie J. Jurginio straipsnį „Valstiečių „tarnyba“—feodalinis prievolių vienetas iki valakų įvedimo Lietuvoje“. 1956 m. rugsėjo 15 d. 2 p., rankr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 399.

Atsiliepimas apie J. Jurginio straipsnį „Valstiečiai veldamai Lietuvoje XV—XVI amžiais“. 1957 m. liepos 28 d. 2 p., maš. inr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 10, l. 441—442. K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie drg. J. Jurginio straipsnį „Pasėdžiai ir jų reikšmė Lietuvos valstiečių feodalinis prievolių istorijoje“. 1958 m. kovo 27 d. 2 p., maš. inr.

K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie J. Jurginio mokslinį straipsnį „Vilniaus miesto įkūrimo klausimu“. 1958 m. rugsėjo 29 d. 1 p., maš. inr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 12, l. 29; K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie drg. J. Jurginio straipsnį „Lietuvos valstiečiai, vadinti bajorais, XVIII amžiuje“. 1959 m. balandžio 20 d. 1 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie drg. J. Jurginio straipsnį „Patriarchaliniai vergai Lietuvoje“. 1959 m. liepos 11 d. 2 p., mašindr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 14, l. 16; K. J. archyvas.

Valstybinei enciklopedijų, žodynų ir mokslo literatūros leidyklai. [Dėl S. Juškovo veikalo „Valstybės ir teisės istorijos“ vertimo ir redagavimo.] 1948 m. 2 p., rankr.

K. J. archyvas.

Vyr. moksl. bendradarbio prof. K. Jablonskio atsiliepimas dėl Kauno Valst. Kariškai Istorinio Muziejaus tematinių planų. 1960 m. vasario 28 d. 1 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie Prano Kulikausko disertaciją „Kurmaičių archeologiniai paminklai ir jų tyrinėjimų duomenys“ istorijos mokslų kandidato laipsniui gauti. 1949 m. balandžio 22 d., 13 p., mašindr.

Istorijos in-tas.

Atsiliepimas apie Pr. Kulikausko straipsnį „Naujai rasti archeologiniai dirbiniai Kurmaičiuose, Kretingos raj.“ 1956 m. liepos 2 d. 2 p., rankr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 410.

Atsiliepimas apie Pr. Kulikausko straipsnį „Raginėnų (Šeduvos raj.) archeologinių paminklų tyrinėjimai ir Raginėnų kultūros klausimas“. 1957 m. rugsėjo 4 d. 2 p., mašindr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 10, l. 437—438; K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie P. Kulikausko straipsnį „Naujas archeologinis paminklas Užnemunėje“. 1958 b. spalio 29 d. 2 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie P. Kulikausko straipsnį „Naujai atrasta akmens-žalvario amžiaus gyvenvietė Palangoje“. 1959 m. gegužės 5 d. 1 p., mašindr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 12, l. 68; K. J. archyvas.

Drg. A. Liauko straipsnio „Pirmieji tarybiniai teismai Lietuvoje 1918—1919 m.“ recenzija. 1957 m. lapkričio 22 d. 2 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Pastabos dėl Lietuvos TSR istorijos I tomo teksto. 14 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Pastabos dėl [Lietuvos TSR istorijos] II ir III dalies. 8 p., rankr.

K. J. archyvas.

Pastabos dėl Lietuvos TSR Teismų santvarkos įstatymo projekto. 1958 m. kovo 14 d. 2 p., mašindr.

K. J. archyvas, byla Nr. 20.

[Atsiliepimas apie S. Matulaičio darbą „1905 metų revoliucija Lietuvoje“ Pirmoji eilutė: „P. 1—14. Revoliucija Rusijoje.“] 3 p., rankr.

K. J. archyvas, byla Nr. 5a.

Atsiliepimas apie V. Miliaus straipsnį „Kai kurie 1955 metų etnografinių ekspedicijų duomenys“. 1956 m. gegužės 9 d. 2 p., rankr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 372.

Atsiliepimas apie A. Mockaus disertaciją „Broliai Juškos — lietuvių liaudies dainų rinkėjai ir leidėjai“. 1956 m. vasario 23 d. 11 p., mašindr.

Vilniaus un-to mokslo skyrius.

Atsiliepimas apie O. Navickaitės darbą „Laidojimo papročiai Veršvų kapinyne“ 1956 m. gruodžio 20 d. 1 p., mašindr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 412; K. J. archyvas.

O. Navickaitės disertacijos „Veršvų kapinynas“ recenzija. 1957 m. spalio 5 d. 9 p., mašindr.

Istorijos in-tas; K. J. archyvas.

Kelios pastabos dėl V. Neupokojevo straipsnio „Попытка создания в Литве поселений пахатных солдат“. 1956 m. sausio 9 d. 2 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie J. Ordos straipsnį „Trakų pusiasalio pilis“ 1959 m. vasario 21 d. 3 p., mašindr.

K. J. archyvas.

[Atsiliepimas apie prof. P. Pakarklio darbą „Nauji šaltiniai baudžiavinei priespaudai pažinti“.] 1951 m. lapkričio 1 d. 1 p., rankr. LTSR MA Centrinė b-ka, IJF-387.

Atsiliepimas apie prof. P. Pakarklio publikacinį darbą „Nauji šaltiniai baudžiavinei priespaudai pažinti“. 1955 m. sausio 29 d. 2 p., rankr.

K. J. archyvas.

[Atsiliepimas apie prof. P. Pakarkliui skirtą straipsnį.] 1 p., rankr.

K. J. archyvas, byla Nr. 21.

Duotas P. Pakarklio mokslo darbų apibūdinimas ir įvertinimas.

Pastabos dėl skyriaus „Pirmąsios bendruomenės“. [Iki 1953 m.] 2 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Recenzuojamas mokyklinio vadovėlio skyrius.

Atsiliepimas apie P. Rasimavičiaus darbą „1905 metų revoliucija Lietuvoje“. 1954 m. balandžio 20 d. 2 p., rankr.

Vilniaus un-to Valstybės ir teisės teorijos ir istorijos katedra.

J. Reitelaičio rašinio „Senų žmonių Krikščionyse pasakojimai“ recenzija. 1 p., rankr. (trūksta pabaigos).

K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie prof. P. Slavėno straipsnį „Gamtos ir technikos mokslų istorijos darbai Tarybų Lietuvoje ir jų problematikos klausimai“. 1955 m. liepos 19 d. 2 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Pastabos dėl V. Stašaitienės straipsnio apie „Lietuvos Metrikos toponiminę leksiką“. 1959 m. balandžio 13 d. 2 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie prof. P. Šalčiaus darbą „Baudžiavinės manufaktūros Lietuvoje“. 6 p., mašindr.

Istorijos in-tas.

Atsiliepimas apie prof. K. Šalkausko skaitytą 1949.XI.4 d. Civilinio proceso kurso paskaitą. 2 p., rankr.

K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie R. Šalūgos straipsnį „Bichovco kronika“ 1958 m. spalio 29 d. 1 p., mašindr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 12, l. 34; K. J. archyvas.

Pastabos apie H. S. Šapšalo darbą „Karaimai Lietuvoje“. 6 p., rankr.

K. J. archyvas.

Atsiliepiamas apie A. Tautavičiaus disertaciją „Rytų Lietuva mūsų eros pirmajame tūkstantmetyje“. 1953 m. gruodžio 31 d. 3 p., mašindr.

Istorijos in-tas.

Atsiliepiamas apie A. Tautavičiaus straipsnį „Kapitoniškių pilkapiai“. 1956 m. kovo 3 d. 1 p., mašindr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 368.

Dėl A. Tautavičiaus straipsnyje „Kapitoniškių pilkapiai“ p. 15 išreikštos nuomonės, jog nebuvimas įkapėse darbo įrankių paaiškinamas neigiama pažiūra į darbą“. 1956 m. kovo 5 d. 1 p., mašindr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 369; K. J. archyvas.

Atsiliepiamas apie A. Tautavičiaus straipsnį „Iš XVI a. Vilniaus gyventojų buities“. 1956 m. gruodžio 22 d. 2 p., mašindr.

Istorijos in-tas; K. J. archyvas.

Atsiliepiamas apie A. Tautavičiaus straipsnį „1955—1957 m. kasinėjimai Vilniaus Zemosios pilies teritorijoje“. 1957 m. rugsėjo 17 d. 1 p., mašindr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 10, l. 439; Istorijos in-tas; K. J. archyvas.

Atsiliepiamas apie A. Tautavičiaus straipsnį „Archeologiniai kasinėjimai Vilniaus žemutinės pilies teritorijoje 1957—1958 m.“ 1958 m. lapkričio 16 d. 1 p., mašindr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 12, l. 30; K. J. archyvas.

Atsiliepiamas apie A. Tautavičiaus straipsnį „Archeologiniai kasinėjimai Vilniaus žemutinės pilies teritorijoje 1959 m.“ 1959 m. gruodžio 9 d. 1 p., mašindr.

Terminologijos žodynas. [Pastabos, matyti, teisės terminų žodynui.] 9 p., rankr.

K. J. archyvas.

Vyr. dėst. J. Advygos Tījūnėlytės filologijos mokslų kandidato laipsnio disertacijos „Kornelijaus Nepoto kūryba“ recenzija. 1958 m. gruodžio 21 d. 6 p., mašindr.

K. J. archyvas.

T S R S istorijos katedros patikrinimas. 1957 m. sausio 29 d. 5 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Yra atsiliepiamų apie aspirantų disertacijų temas, aplankytas V. Neupokojevo ir A. Renčinauskaitės paskaitas.

Atsiliepiamas apie S. Vansevičiaus straipsnį „1861 m. valstiečių reformos įstatymai ir jų įvykdymas Lietuvoje“. 1956 m. gruodžio 14 d. 2 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Atsiliepiamas apie drg. S. Vansevičiaus straipsnį „Suvalkų gubernijos valstiečių teisinė padėtis po 1864 m. reformos įvykdymo“ 1959 m. balandžio 14 d. 1 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Dėl A. Veržbovskio straipsnio apie senovės baltarusišką teisinę leksiką. 1960 m. sausio 26 d. 3 p., mašindr.

K. J. archyvas.

[Atsiliepiamas apie A. Vitkūno str. Lietuviškajai tarybinei enciklopedijai „Auksinas.“] 1959 m. spalio 21 d. 1 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Atsiliepiamas apie drg. A. Vyšniauskaitės straipsnį „Dabartinės lietuvių valstiečių vestuvės“. 1956 m. gegužės 22 d. 1 p., rankr.

LTSR MA archyvas, ap. 17, saug. vien. 6, l. 367.

L. Vladimirovas. Pranciškus Skorina — Vilniaus spaudos pradininkas. 1956 m. birželio 17 d. 3 p., mašindr.

K. J. archyvas.

Atsiliepimas apie R. Volkaitės-Kulikauskienės straipsnį „IX—XII amž. laidojimo paminklai Lietuvoje“. 1952 m. lapkričio 15 d. 1 p., rankr.

R. Kulikauskienės nuosavybė.

Atsiliepimas apie V. Zuko disertaciją „S. Baltramaitis ir jo bibliografinis darbas“. 1960 m. vasario 23 d. 2 p., mašindr.

Vilniaus un-to mokslo skyriaus archyvas; K. J. archyvas.

Замечания на диссертацию И. Т. Арискина «Школа в Литве». [Диссертация оценена совершенно отрицательно.] 1956 г., 18 июня. 11 с., машиноп.

Istorijos in-tas; K. J. archyvas.

Отзыв о диссертации доц. Ф. К. Белинскиса «Наследие сельского народного зодчества Литвы». 1954 г., 14 мая. 9 с., машиноп.

K. J. archyvas.

Отзыв о диссертации И. П. Буткявичюса «Современное литовское жилище». 1956 г., 25 июня. 14 с., машиноп.

K. J. archyvas.

Отзыв о диссертации К. Григаса «Симонас Даукантас — собиратель и издатель литовского фольклора». 1958 г. 8 с., машиноп.

Отзыв о диссертации П. Дундулене «Земледелие в Литве в эпоху феодализма». 1954 г., 11 марта. 5 с., рукоп.

K. J. archyvas.

Отзыв о работе П. Дундулене «Земледелие в Литве в эпоху феодализма». 1955 г., 2 июня. 4 с., машиноп.

K. J. archyvas, taisytas egz.

Отзыв о диссертации И. А. Жеруолиса «Судопроизводство по делам о наложении штрафа и взыскании ущерба за лесонарушения в советском гражданском процессе», представленной к защите на соискание ученой степени кандидата юридических наук. 1958 г., 27 декабря. 5 с., машиноп.

Vilniaus un-to mokslo skyrius.

Отзыв о диссертации А. Ионинаса «Отражение борьбы крепостного крестьянства против феодалов в литовских бытовых сказках». 1954 г., 10 июня. 2 с., машиноп.

K. J. archyvas.

Замечания на программу Истории государства и права СССР, утв. в июне 1957 года. 5 с., рукоп. и машиноп.

K. J. archyvas.

Стенограмма обсуждения материала по истории Польши [История, т. 1], от 16 июля 1952 года. 76 с., машиноп.

Istorijos in-tas

K. Jablonskio pasisakymas, p. 14—25.

Отзыв о диссертации В. К. Милюса «Пища и домашняя утварь литовских крестьян в XIX—XX вв.». 1954 г., 30 декабря. 9 с., машиноп.

K. J. archyvas.

Отзыв о работе В. К. Милюса «Пища и домашняя утварь литовских крестьян в XIX и в начале XX в.». 1955 г., 2 июня. 2 с., машиноп.

LTSR MA Istorijos in-to Etnografijos sektoriaus rankraštynas, Nr. 9.

Замечания на статью [Д. Л. Похилевича] «Литва в XVIII веке». 4 с., машиноп.

Istorijos in-tas.

Rašyta kartu su J. Jurginiu.

Ректору Вильнюсского государственного университета имени В. Капсукаса. Относительно проектов положений о государственных архивах Литовской ССР. 1956 г., 20 ноября. 2 с., машиноп.

К. J. archyvas.

Отзыв о лекции А. В. Сурилова Феодальное государство и право Великого Княжества Литовского. 5 с., машиноп.

Vilniaus un-to Valstybės ir teisės teorijos ir istorijos katedra; Istorijos in-tas (M. Jučo nuogašų rinkinys); K. J. archyvas.

[Отзыв об учебнике истории государства и права СССР.] 4 с., рукоп.

К. J. archyvas.

Замечания на раздел А главы V Истории государства и права СССР, ч. 1, проф. С. В. Юшкова 1947 (с. 199—225). 3 с., рукоп. (театраль).

К. J. archyvas.

Отзыв о лекции по истории государства и права СССР преп. Явича, читанной 14 декабря 1950 г. в Вильнюсской Юридической школе. 1 с., рукоп.

К. J. archyvas.

Kandidatinės disertacijos, parašytos, vadovaujant K. Jablonskiui

Tautavičius A. Rytų Lietuva mūsų eros pirmajame tūkstantmetyje. Disertacija ist. m. kandidato laipsniui įgyti. V., 1953. 370 p., mašinė.

Jonynas A. Baudžiauninkų kovos prieš feodalus atspindžiai buitinėse lietuvių liaudies pasakose. Disertacija filol. m. kandidato laipsniui įgyti. V., 1954. 286 p., mašinė.

Vansevičius S. Lietuvos valstiečių teisinė padėtis XIX a. antrojoje pusėje. Teisės m. kandidato laipsnio disertacija. V., 1956. 361 p., mašinė.

Zukas V. S. Baltramaitis ir jo bibliografijos darbai. Filol. m. kandidato laipsnio disertacija. V., 1960. 504 p., mašinė.

Sidlauskas A. Švietimas Lietuvoje XVIII a. V., 1961.

Darbas buvo baigtas rašyti ir apgintas jau K. Jablonskiui mirus

Asmeninis K. Jablonskio archyvas

Su pedagoginiu darbu susiję rankraščiai

Per ilgo pedagoginio darbo metus K. Jablonskio archyve, taip pat įstaigose, kuriose jis dirbo, susikaupė nemaža rankraštinių medžiagų. Vilniaus universiteto Valstybės ir teisės teorijos ir istorijos katedroje laikoma daugelio metų K. Jablonskio skaityto TSRS valstybės ir teisės istorijos kurso paskaitų kalendoriniai-tematiniai planai bei pratybų kalendoriniai planai. Asmeniniame K. Jablonskio archyve yra daug su jo skaitytais kursais susijusių paskaitų užrašų, tačiau ištiesinių paskaitų tekstų yra palyginti nedaug. Svarbesni šiame sąrašė nurodomi.

Svarbiausias K. Jablonskio darbas, susijęs su jo pedagoginiu darbu Vilniaus universitete, buvo „Lietuvos valstybės ir teisės istorijos“ 1-ji dalis (feodalizmo laikotarpis). Šį veikalą K. Jablonskis ne kartą minėjo savo mokslinio darbo ataskaitose. Štai 1954 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (Valstybės ir teisės teorijos ir istorijos katedros archyvas) nurodė, kad parašytas pirmasis šio veikalo skyrius „Lietuvos teisės šaltinių apžvalga, pradedant seniausiais ir baigiant I Lietuvos Statutu 1529 m.“ (34 p.,

mašindr.). Kitas tos srities darbas — „Pirmojo Lietuvos Statuto istorija“ (15 p. rankr.). Šį savo veikalą ataskaitose K. Jablonskis mini ir vėliau. Pagaliau 1960 m. kovo 5 d. ataskaitoje rašė redaguojąs „Lietuvos TSR valstybės ir teisės istorijos paskaitų užrašus“. Deja, užbaigtos monografijos asmeniniame archyve nepavyko surasti — yra tik atskiros paskaitos bei aukščiau minėtos šio kurso paskaitų magnetofono juostelės.

Paskaitos bei kita medžiaga sąrašė dėstoma tuo būdu: TSRS valstybės ir teisės istorija, Lietuvos TSR valstybės ir teisės istorija, epizodiniai kursai.

TSRS valstybės ir teisės istorijos kurso paskaitų 1958 metų rudens semestre kalendorinis planas. 1 p., mašindr.

Valstybės ir teisės teorijos ir istorijos katedros archyvas.

TSRS valstybės ir teisės istorijos pratybų 1958 metų rudens semestre kalendorinis planas. 1 p., mašindr.

Terį pat.

[TSRS valstybės ir teisės istorijos kurso įžanginė paskaita.] 10 p., rankr.¹

Seniausios valstybės TSRS teritorijoje, prieš susidarant Kijevo valstybei. 1948 m. rugsėjo 8 d. 2 p., rankr.

Kijevo Rusia priešfeodaliniame laikotarpyje. 1948 m. rugsėjo 10 d. 2 p., rankr.

Be to, yra tolesnė šios paskaitos dalis tema: „Kijevo Rusios teisė“

Ukrainos santvarka ir teisė XVI—XVIII a. 1948 m. gruodžio 29. 2 p., rankr.

Baudžiavinių santykių krizės ir kapitalistinių santykių susidarymo laikotarpis. 1952 m. gruodžio 26 d. 18 p., mašindr.

Socialistinio industrializavimo laikotarpis. 1950 m. balandžio 17 d. 11 p., mašindr.

TSRS valstybės ir teisės istorijos paskaita. [Žemės ūkio kolektyvizavimo laikotarpio valstybė ir teisė.] 1951 m. balandžio 21 d. 9 p., mašindr. ir rankr.

[Tarybinė valstybė ir teisė kovos už socialistinio liaudies ūkio atstatymą ir tolesnį išvystymą, nuo 1946 m. ligi 1953 m.] 8 p., rankr.

Ištisinio paskaitos teksto nėra — tik atskiri duomenys bei pastabos. Tokio pobūdžio užrašų yra daug.

[Lietuvos valstybės ir teisės istorijos programa.] 11 p., rankr.

Lietuvos valstybės ir teisės istorijos kurso kalendorinis planas 1958 m. rudens semestre. 2 p., mašindr.

Valstybės ir teisės teorijos ir istorijos katedros archyvas.

Paaiškinimai kai kurių Lietuvos valstybės ir teisės istorijos paskaitų temų. 1 p., mašindr.

Pirmoji Lietuvos valstybės ir teisės istorijos paskaita. 1948 m. vasario 12 d. 15 p., mašindr.

Yra paskaitos rankr. (24 p.).

„Iš tų Europos tautų, kurios yra susidariusios valstybes, lietuvių...“ 23 p., rankr. (sąs.).

„Jokių tiesioginių teisės šaltinių XIII a. ir ligi XIV a. pabaigos, ligi 1387 metų, neturime!...“ 5 p., rankr.

Tai, matyti, paskaitos dalis.

[Lietuvos valstybės ir teisės istorijos paskaitos.] 1940 m. spalio 22; lapkričio 13 d. 38 p., mašindr. ir rankr.

¹ Rankraščiai, kurių saugojimo vieta nepažymėta, laikomi asmeniniame K. Jablonskio archyve.

Lietuvos valstybės teisė ligi XVI a. vidurio. 1949 m. spalio 18 d. 16 p., mašnr.

Yra t. p. rankr., 27 p. (šąs.).

Epizodiniai kursai

TSRS istorijos šaltinių mokslo programa. 5 p., mašnr.

Lietuvos istorijos šaltinių mokslas. 1951 m. 2 p., rankr.

Kurso teminis-kalendorinis planas.

Slaviškoji paleografija. 1951 m. vasario 8 — gegužės 9 d. 20 p. (užrašų).

Be to, teminis-kalendorinis planas (1 p.).

Lietuvos rusiškosios paleografijos ir diplomatikos kurso trumpa programa. 1 p., rankr.

Įvadas į Lietuvos rusiškąją diplomatiką. 1935 m. spalio 14 d. 9 p., mašnr.

Viso yra devynių 1935 m. skaitytų Lietuvos rusiškosios diplomatikos kurso paskaitų tekstai.

Lietuvos rusiškųjų aktų diplomatika. 1938 m. vasario 19. 7 p., mašnr.

Feodalinė ir baudžiavinė santvarka Lietuvoje. [Tekste: „Mano šio semestro paskaitų tema yra Lietuvos visuomenės santvarka prieš kapitalizmą...“] 1937 m. vasario 1; kovo 8, 15. 20 p., rankr. ir mašnr.

„Praeitą kartą buvau pradėjęs kalbėti apie kaimynus.“ 1939 m. spalio 14. 4 p., mašnr.

Tai, atrodo, valstiečių istorijos kurso paskaita.

[Ataskaitos apie teisės mokslų fakulteto valstybinius ir semestrinus egzaminus, mokslines konferencijas, 1946—1950 m. mokslo darbų planai ir kt.] 15 p., mašnr.

XVI paskaita. Reformacija ir katalikų reakcija Lietuvoje. 11 p., mašnr.

XVII paskaita. Bajorų respublikos pradžia. 15 p., mašnr.

XVIII paskaita. Netvarkos augimas Vazų karaliavimo laikais. 15 p., mašnr.

Paskaita XIX. Bajorų-karalių laikotarpis. 10 p., mašnr.

Nepavyko nustatyti, ar šios keturios paskutinės paskaitos yra K. Jablonskio. Tekste sutinkama jo ranka įrašytų nežymių taisyčių.

Pranešimai ir straipsniai

K. Jablonskio palikime yra įvairių straipsnių, pranešimų, skaitytų konferencijose, teoriniame seminare ir kt., tekstai arba tezės. Kai kurių darbų yra po keletą variantų. Dalis straipsnių buvo išspausdinta ir spausdinant žymiai pakeista, sutrumpinta. Tuo būdu, į šį sąrašą įtraukiami nespausdinti straipsniai arba tie, kurių spausdintas variantas kuo nors skiriasi. Į sąrašą neįtraukti straipsniai, apie kuriuos žinoma tik iš šaltinių. Pvz., 1958 m. sausio 4 d. ataskaitoje K. Jablonskis rašė: „Ruošiu porą straipsnių apie Lietuvos valstybės pertvarkymo etapus Mindaugo ir Švitrigailos laikais.“ (K. J. archyvas). Nepavyko nustatyti, ar šie darbai buvo parašyti.

„Aš labai gailiuosi, kad man neteko dalyvauti...“ [Pasisakymas pasitarime ar konferencijoje]. 1935 m. balandžio 30 d. 8 p., mašnr.

Svarstoma, ar lietuviai Mažojoje Lietuvoje ir Klaipėdos krašte yra aborigenai ar ateiviai, ar skalviai yra prūsai ar lietuviai, Klaipėdos kraštas — Skaluva ar Karšuva ir kt.

Lietuviški žodžiai Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės oficialinių raštų kalboje ir jų reikšmė Lietuvos kultūrinei ir visuomeninei istorijai. 1936 m. birželio 24 d. 12 p., mašindr.

Lietuvių ūkininkų baudimas dėl nemokėjimo poterių lenkiškai. 1944 m. birželio 25. 3 p., mašindr.

Gale pridėtos dokumentų ištraukos apie Dubingių klebono P. Stankevičiaus sauvaliavimą.

Buržuazinės ir socialistinės nacijos. K. Jablonskio pranešimo tezės. 1952 m. vasario 21 d. 19 (jv. dydžio) p., mašindr.

K. J. archyvas, byla Nr. 32.

Darbininkų deputatų tarybų 1905 metų revoliucijoje istorinė reikšmė. 11 p., mašindr.

Skaityta teisės fak. teoriniame seminare.

Yra egzempliorius su K. J. taisymais, be to, pranešimo tezės (3 p., mašindr.). Greičiausiai su šiuo str. susijęs literatūros sąrašas „Darbininkų deputatų tarybos 1905 m. ir jų skirtumas nuo 1917 m. tarybų“ (1 p., mašindr.).

Esamojo laiko vartojimas rašiniuose [stud. rašiniuose, rašant apie praeities dalykus]. 1 p., rankr.

K. J. archyvas.

Kaikurie Lietuvos feodalinės visuomenės ir valstybės bruožai. 8 p., mašindr.

Skaityta mokslinėje konferencijoje Vilniaus un-te.

Kelios pastabos Lietuvos istorijos pradžios [?—V. Z.] klausimu. 5 p., rankr.

Liečia IX—X prekybos kelius Dauguva, Dniepru, Volga ir kt., Lietuvos kunigaikščių klausimą, Mindaugą ir kt. Gali būti, kad tai yra pastabos apie kokį nors istorijos darbą.

Lietuvos feodalinio laikotarpio periodizacijos klausimu. 11 p., mašindr.

Skaityta mokslinėje konferencijoje Vilniaus un-te.

Yra šio pranešimo tezės (2 p., mašindr.), be to, trumpas str. „Pora žodžių dėl feodalinio laikotarpio periodizacijos“ (2 p., mašindr.).

Lietuvos ūkinis ir politinis smukimas (nuo XVII a. vidurio iki 1795 m.). Laikotarpio dokumentų charakteristika. 9 p., mašindr. ir rankr.

Mūsų universiteto jubiliejai [380 m. nuo Vilniaus Valst. un-to įkūrimo ir 40 m. nuo Lietuvos Tarybinės vyriausybės dekreto dėl universiteto atkūrimo paskelbimo]. 4 p., mašindr.

Siek tiek nauja dėl Abromo Kūlviečio kilimo. 1946 m. rugpiūčio 20 d. 4 p., mašindr.

K. J. archyvas, byla Nr. 21.

Pratarinė [1-jam Lietuvos TSR istorijos šaltinių tomui]. 16 p., mašindr. ir rankr.

Tezės pranešimui „Ekonominiai valstybės atmirimo pagrindai pagal V. I. Lenino veikalą „Valstybė ir revoliucija“. [Rašyta apie 1953 m.]. 5 p., mašindr. ir keliolika rankr. lapelių papildymų.

[Trumpi straipsneliai dėl moteriško vardo „Birutė“ ir apie Livonijos ordino riterių perbėgimą į Lietuvą.] 1 p., mašindr.

Ukrainos susijungimas su Rusija. 1954 m. kovo 26 d. 20 p., rankr. (pieštuku).

Parašyta pagal Lietuvos TSR Politinių ir moksl. žinių skleidimo d-jos pavedimą. K. J. archyvas, byla Nr. 32.

Valstybės ir teisės klausimai K. Markso „Kapitale“ 1953 m. balandžio 30 d. 12 p., rankr.

Skaitytas teisės fak. teoriniame seminare. Yra taip pat šio pranešimo tezės (3 p., mašindr.).

Visuomeninė politinė mintis senajame Vilniaus universitete. 16 p., mašindr.

Skaityta mokslinėje konferencijoje Vilniaus universitete.

Инвентари имений Литвы 16—18-го веков как исторический источник. 9 с., машиноп.

История литовского народа. 1480—1615 г.г. 74 с., машиноп.

Perredaguotas ir sutrumpintas str. buvo išspausdintas knygoje „Очерки истории СССР. Конец XV в.— начало XVII в.“ Yra keletas šio darbo egzempliorių su autoriaus taisymais bei papildymais.

Крестьянское движение в Литве с начала XV до конца XVIII в.в. 47 с., машиноп. и рукоп.

Yra kitas kiek trumpesnis egz. (38 p.). Pranešimas skaitytas 1951 m. lapkričio 22 d. mokslinėje konferencijoje Rygoje.

Преподавание истории литовского государства и права в курсе истории государства и права СССР. 1958, 18 апреля. 8 с., машиноп.

Yra taip pat šio pranešimo tezės (2 p.).

Справка об учреждении и дальнейшем развитии Вильнюсского государственного университета. 15 с., машиноп.

K. J. archyvas, byla Nr. 21.

Tai, greičiausiai, yra kolektyvinis darbas.

Straipsniai enciklopedijoms

Tarybinei lietuviškajai enciklopedijai: Astikas.— Algininkai.— Akas.— Akmuo.— Alternatyva.— Antspaudininkas.— Auditorius.— Auditoriatas.— Asesorius.— Asesorių teismas Lietuvoje.— Auksinas.— Advokatūra Lietuvoje.— Adoptacija herbinė.— Antropologinė mokykla.

K. J. archyvas.

Str. daugiausia rašyti 1959 m. spalio mėn. Dydis įvairus: nuo vieno puslapio iki kelių eilučių. Be to, K. Jablonskis Tarybinės lietuviškosios enciklopedijos I-jam tomui buvo įteikęs str.: „Alma Mater“, „Astikavičius Grigalius“ ir kt.

Didžiąjai tarybinei enciklopedijai: Скарга Повенски Петр (1536—1612).— Староство.— Сочин Фауст (1539—1604).— Судавы.— Сябры.— Тяпинский Василий Миколаевич (ок. 1530—ок. 1603).— Ятвяги.

Dauguma šių str. buvo išspausdinta Didžiojoje tarybinėje enciklopedijoje, tačiau redaguojant jų tekstas buvo smarkiai pakeistas. Archyve yra kai kurių straipsnių („Судавы“, „Сябры“) recenzijos.

Lietuvos Statuto redagavimas

Asmeniniame archyve yra prof. K. Jablonskio redaguoto „Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės Statuto“ (1529 m.) teksto nuorašas, Baltarusijos TSR Mokslų akad. Teisės mokslų skyriaus bei jo bendradarbių raštai, laiškai, ir kt. Štai keletas su Lietuvos Statuto redagavimu susijusių raštų.

Директору Института философии и права АН БССР. 1957,
23 июля. 1 с.

K. J. archyvas, byla Nr. 18.

Praneša sutinkąs bendradarbiauti.

Текст Статута следовало бы исправить согласно другим спискам
и латинскому переводу. 2 с.

Ten pat.

Sąrašas taisytinų žodžių (nurodyti psl.).

Замечания относительно предисловия. 1959, 24 октября. 3 с.;
1959, 25 октября. 2 с.

Замечания относительно словаря-комментария. 6 с.

Ten pat.

Гвалт. 1 с.

Str. Lietuvos Statuto komentarams; išspausdintas nebuvo.

Istorinių dokumentų nuorašai

Didžiausią K. Jablonskio rankraštinio palikimo dalį sudaro XV—XVIII a. Lietuvos istorijos dokumentų nuorašai ir išrašai. Daugiausia yra Lietuvos dvarų dokumentų, Vilniaus kapitulos archyvo ir teismo bylų nuorašų. Nemažą dalį sudaro įvairi švietimo, kultūros, literatūros bei spaudės istorijos ir kitas sritis liečianti medžiaga. Istorinių dokumentų rinkimą ir jų spausdinimą K. Jablonskis laikė pagrindine savo mokslinio darbo sritimi. Jo archyve yra nurašyta tokia Kajaus Birketo Smito, 1934 m. rašiusio Danijos geografinės draugijos žurnale apie eskimų tyrinėtoją K. Rasmuseną, straipsnio ištrauka: „Jis padarė tai, ko negalėjo padaryti niekas kitas. Jis surinko tą didžiulę gausybę medžiagos, sutvarkė ją ir parengė apdirbimui. Medžiaga yra pirmoji mokslinio darbo sąlyga. Šiuo atsitikimu surinkti medžiagą juo labiau reikėjo, kad ji greitai nyksta su kiekvienais praėjusiais metais. Medžiaga — tai tiesa, kuri amžinai pasilieka galioje po to, kai ji yra surinkta. Apdirbimą galima atidėti paskesniui laikui ir tenka pasakyti, kad mes, mokslininkai, labai gerai žinome, kad šios mokslinio darbo paskutinės stadijos rezultatai jokių būdu negali būti laikomi amžini...“ Si ištrauka apibūdina K. Jablonskio mokslinio darbo tikslus ir kryptis.

K. Jablonskio archyve yra apie šešis šimtus lapų įvairių senų dokumentų originalų. Didžiąją dalį K. Jablonskis bus surinkęs arba gavęs dovanų iš Valstybės archeologijos komisijos veiklos metų. Yra, pvz., Šateikių dvaro archyvo dokumentų originalai, dokumentai iš Pažaislio archyvo ir kt. K. Jablonskio archyve yra ir kitų asmenų rinkinių, pvz., Z. Toliušio rinkinys, sudaręs apie 60 lapų, T. Daugirdo ir kitų asmenų surinkti dokumentų. Rinkinyje yra keli šimtai istorinių dokumentų foto nuotraukų, ypač iš Lietuvos Metrikos, iš kai kurių užsienio archyvų, kelios dešimtys mikrofilmų kadrų. Labai žymi dalis dokumentų yra nurašyta paties K. Jablonskio ranka. Yra nuorašų, rašytų 1960 m. balandžio mėn.— kelerą mėnesių prieš mirtį. Dalis dokumentų buvo nurašyta kitų asmenų, pvz., R. Šalūgos.

Žymią vietą rinkinyje sudaro Lietuvos inventorių nuorašai. K. Jablonskis ruošė „XVI amžiaus Lietuvos inventorių“ 2-ją dalį. Surinkta medžiagos beveik antra tiek. Deja, darbas nebuvo užbaigtas ir galutinai nesutvarkytas.

Štai keletas inventorių nuorašų rinkinių:

[Inventorių ir kitų dokumentų nuorašai.] Apie 200 l.

K. J. archyvas, byla Nr. 31.

[Inventoriai XVI a. iš Lietuvos Metrikos knygų.] Apie 110 l. K. J. archyvas, byla Nr. 36.

1611 m. Valkininkų seniūnijos inventorius. 1951 m. 138 p., maš. Originalas Lietuvos TSR Mokslų akad. rankraščių skyriuje.

Archyve yra iš dokumentų surinktų lietuviškų tekstų, pvz., „1686 m. lietuviškas tįnų priesaikos tekstas“ iš 1686 m. Biržų dvaro ir pilies dokumentų nuorašų knygos. (K. J. archyvas, byla Nr. 2.) Kitas lietuviškas priesaikos tekstas iš 1653 m. sausio 10 d. įrašo Upytės Žemės teismo knygoje.

Iš kitų medžiagos rinkinių bei dokumentų nuorašų galima paminėti medžiagos apie Vilniaus popieriaus malūnų rinkinį (13 p., rankr.), išrašus iš Lietuvos Sinodo aktų ir kitų dokumentų „Reformatų istorijai“ (23 sąs. p.). Pastaruose išrašuose yra žinių apie spėjamą S. B. Chilinskio tėvą Adrijoną Chilinskį (jo tarnybą įvairiose vietose). (K. J. archyvas, byla Nr. 30.)

Kai kurių reikšmingų tematinų dokumentų ir kitos medžiagos rinkinių nepavyko surasti. Yra žinoma, kad K. Jablonskio archyve buvę tokie tematiniai rinkiniai: dokumentai apie raganas ir raganavimą Lietuvoje. Pavyko surasti tik sąrašą „Raganų dokumentai“ (3 p.), kuriame nurodyti tokie duomenys: data, vieta, kur jie laikomi ir šifras. Nepavyko taip pat surasti medžiagos rinkinio apie knygynus bei knygų prekybą Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštystėje, medžiagos apie senuosius moteriškus lietuvių vardus. Tuo būdu, dokumentų bei įvairių veikalų nuorašai laukia gilaus ir visapusiško tyrinėjimo ir apibūdinimo. Be to, gali būti, kad dalis K. Jablonskio surinktos medžiagos liko pas kitus asmenis. Ji turėtų būti grąžinta į asmeninį archyvą.

Lietuviški žodžiai senosios Lietuvos raštinių kalboje

K. Jablonskis ruošė savo veikalo „Lietuviškieji žodžiai“ antrąją dalį. K. Jablonskio archyve yra daug šio pobūdžio rankraštinės medžiagos. Dalis medžiagos sutvarkyta ir perrašyta, kita — įvairūs išrašai, nuorašai, pastabos. Šiame sąrašė taip pat nurodomi rankraščiai, vienaip ar kitaip susiję su K. Jablonskį dominusiais žodžiais.

„Lietuviškų žodžių“ numatomo tęsinio žodžių sąrašas. 1 p., maš.

K. J. archyvas, byla Nr. 33.

Nurodyti keli žodžiai, kuriuos reikia išbraukti iš 1-sios dalies kaip nelietuviškus, toliau — sąrašas „Naujai surasti žodžiai“ (iš viso apie 130).

[Lietuviški žodžiai senosios Lietuvos raštinių kalboje.] D. 2. Papildymai. 89 p., maš.

Pagrindiniai žodžiai: bender, bičiul, bitnik, bitnikovstvo, bond, kunigista, oryba, mezleva, posiad, valdom, pavarymas, užgiry, ilgi, roža, rudenaje, bandziuliovstvo, dikadenis.

[Lietuviški žodžiai senovės lietuvių raštinių kalboje, jų reikšmė istorijai, kultūrai, ekonomikai ir kt. klausimams tirti.] Apie 90 p., rankr. ir maš.

Pvz., plačiai rašoma apie žodį „talka“ (10 p.), žodį „kriena“ ir kt.

[„Lietuviškų žodžių“ 2-sios dalies medžiaga — žodžiai su tektais.] Apie 160 lapelių.

K. J. archyvas, byla Nr. 35.

[Žodžiai.] 154 lapeliai, rankr. ir maš.

K. J. archyvas, byla Nr. 34.

Kriena. 8 p., rankr. (sąs.).

[K r i e n a s.] 4 p., rankr.

Bibliografinė medžiaga žodžio „krienas“ etimologijai, „krienas“ pas latvius ir kt.

Lietuvių kalbos žodynas. T. 1. A—B. Red. J. Balčikonis. V., 1941. 10 p., mašnr.

K. J. archyvas, byla Nr. 5.

Žodžiai iš žodyno (bandžiulystė ir kiti išvestiniai žodžiai, bičiulis ir kiti išvestiniai žodžiai, bitininkas).

Bičiulystė. Prof. V. Krėvė-Mickevičius. Patarlės ir priežodžiai. I. K., 1934. 1 p., mašnr.

K. J. archyvas, byla Nr. 5.

Išrinkti priežodžiai su žodžiu „bičiulystė“.

[Etnografinė medžiaga, daugiausia bitininkystės ir bičiulystės klausimais.] 50 p., rankr. ir mašnr.

K. J. archyvas, byla Nr. 5.

Yra išrašų apie bičiulystę ir talkas iš A. Vyšniauskaitės, V. Miliaus, Z. Slaviūno ir kitų darbų.

Apie archyvus ir bibliotekas

K. Jablonskio mokslinis darbas buvo glaudžiai susijęs su archyvais: juose jis rinko medžiagą, rūpinosi archyvų saugojimu, jų sutvarkymu, dokumentų publikavimo metodika ir kt. K. Jablonskis dėjo pastangų išaiškinti kitų šalių archyvuose esamą Lietuvos istorijos medžiagą, informuodavo mokslo darbuotojus apie istorinius dokumentus. K. Jablonskis ne kartą lankėsi ir tyrinėjo Maskvos, Minsko ir kitų miestų archyvus.

Siame sąraše pateikiama medžiaga iš dalies apibūdina tos srities K. Jablonskio veiklą. Ji dėstoma antraščių abėcėlės tvarka.

[Apie istorinių dokumentų spausdinimą.] 2 p., rankr. (fragm.).
Metodinio pobūdžio darbas.

Apie neskelbtus Lietuvos istorijos dokumentus. 6 p., mašnr.

Apie rankraščius ir archyvinius raštus, kurie galėtų būti pareikalauti iš Vokietijos rinkinių. 1945 m. balandžio 18 d. 4 p., mašnr.

Archyvai. 1. 3 p., rankr. (mokykl. sąs.).

K. J. archyvas, byla Nr. 42.

Zinios apie Lietuvoje esamus arba iš šaltinių žinomus archyvus.

Archivaliensammlung der Litauischen Akademie der Wissenschaft in Wilna. 3 p., rankr.

„Dėl sąrašo bibliotekų ir archyvų, kuriems reiškia pretenzijų Lenkijos Respublikos vyriausybė, skyrium kalbant dėl Vilniaus ir skyrium dėl kitų vietų...“ [str.]. 7 p., rankr.

Dvarų archyvų aprašymo klausimų lapas. 2 p., mašnr.

Taisymai ir papild. K. J. ranka. Metodinio pobūdžio instrukcija.

Esančių dabar Maskvoje Žemaičių žemės teismo knygose seniausių Baptino dokumentų sąrašas. 1 p., rankr.

K[launo] M[iesto] S[avivaldybės] archyvo fondų esamąją medžiagą galima pasinaudoti parašyti darbus šiomis temomis. 1 p., mašnr.

Nurodyta 11 temų.

„Kyla suprantamas klausimas...“ 1 p., rankr.

Str. fragmentas. Keliamas klausimas, ar buvo Lietuvoje rašytinės literatūros lietuvių kalba prieš M. Mažvydą. Atsakoma teigiamai ir nurodoma, kad dalis rankraščių žuvo, kita sunaikinta. Sustojama ties bernardinų rankraščiais.

Lietuviški tekstai Vilniaus Valstybiniam Universitete. 3 p., rankr.

XVIII a. pab.—XIX a. prad. rankr.
[Lietuvos archyvinės medžiagos Lenkijos (Varšuvos, Krokuvos, Poznanės) bibliotekose apžvalgos.]

Keliolika puslapių.

Lietuvos metraščiai. 1 p., rankr.

Bibliografinis sąrašas. Be to, yra keletas kitų panašaus pobūdžio rankraščių.

Lietuvos rankraščiai Osolinskių bibliotekoje Lvove. 2 p., rankr.

Lietuvos Statuto rankraščiai. 1 p., rankr.

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Prezidentui. Pranešimas dėl istorinės medžiagos Lietuvos TSR ir TSR Sąjungos archyvuose. 1941 m. gegužės 6 d. 5 p., mašnr.—Parašas: K. Jablonskis, Istorijos Instituto direktorius.

Zinios apie Lietuvos archyvus ir jų surinkimo planas.

Liste der Archivalien der Litauischen Akademie der Wissenschaften in Wilna. 3 p., rankr.

Nurodomas fondo pavadinimas, amžius, trumpas turinys, laikymo būdas.

Pagal 1951 m. gegužės mėn. 18 d. sutartį dešifruotų XV—XVI a. dokumentų sąrašas. 3 p., mašnr.

Atrodo, rašyta K. Jablonskio.

Ponui Ministeriui J. Baltrušaičiui Maskvoje. [Apie 1932—33 m.] 1 p., rankr. (K. J. ranka).—Parašas: Lietuvos universiteto bibliotekos vedėjas.

Prašoma iš V. Lenino v. b-kos paskolinti Žemaičių krašto 1537 metų surašymo dokumentus, reikalingus ruošiamam XVI a. inventorių rinkiniui.

Ponui Humanitarinių mokslų fakulteto dekanui. 1933 m. gegužės 24 d. 1 p., mašnr.

Raštas V. Krėvei-Mickevičiui apie Lietuvoje esamą archyvinę medžiagą tema „Lietuvos ir Vokietijos santykiai Didžiojo karo metu“.

Ponui Valstybės Archeologijos Komisijos Pirmininkui. 1936 m. rugsėjo 9 d. 1 p., rankr.

K. J. archyvas, byla Nr. 35.

Dėl kelionės į Maskvą rinkti medžiagos iš Lietuvos Metrikos archyvo.

Pranciškus Šrubauskas, g. 1616 m., mirė 1680.VI.27. 1 p., mašnr.

K. J. archyvas, byla Nr. 5a.

Nurodyta, kokiuose dokumentuose galima rasti žinių apie Pr. Šrubauską.

Pranešimas apie senąjį kamedulų knygyną Pažaislyje. 4 p., rankr. (juodr.).

Prūsijos ir Lenkijos istorijos šaltiniai. 1948 m. kovo 20 d. 2 p., rankr.

Taisyklės istoriniams dokumentams nurašinėti ir skelbti. 9 p., mašnr.

K. J. archyvas, byla Nr. 32.

Yra du egz. K. Jablonskis paruošė tik dalį šių taisyklių (baltarusiškų dokumentų skelbimo taisyklės). Vėliau šios taisyklės buvo patobulintos.

Valstybės Archeologijos Komisijos statutas. Projektas. 1922 m. vasario 22 d. 4 p., mašnr.

Vilniaus vyskupystės ir kapitulos fondas. [Jo sutvarkymo Lietuvos TSR Mokslų akad. b-kos Rankraščių skyriuje projektas.] 6 p. mašnr.

K. J. archyvas, byla Nr. 5a.

Несвижский архив князей Радзивиллов. 2 с., рукоп.

Транскрипция документов, писанных кириллицей, до 1560 г. I с., рукоп.

K. J. archyvas, byla Nr. 29.

Транскрипция документов, писанных кириллицей, после 1560 г. I с., рукоп.

Ten pat.

Ценность исторических материалов, хранящихся в Центральных государственных архивах Литовской ССР. 1957, 30 марта. 4 с., рукоп.

Bibliografinė medžiaga

Bibliografinių užrašų, įvairių lapelių bei kortelių su bibliografijos duomenimis randame prie įvairių straipsnių ir kitų darbų. Kai kurie bibliografiniai užrašai yra su pastabomis bei trumpomis anotacijomis. Yra keletas bibliografinės medžiagos kortelių rinkinių.

[Lietuvos istorijos bibliografija.] 44 p., mašindr.

Užregistruota daugiau kaip 350 pozicijų, daugiausia 1933 ir 1934 m. leidinių, žymiai mažiau 1929—1931 m. leidinių. Kadangi kiekviena pozicija yra numeruota, o numeracija nėra ištisinė, atrodo, kad tai yra išrašai iš kokios nors stambios lenkų bibliografijos (pastabos lenkų kalba).

[Lietuvos istorijos bibliografija.] 17 p., rankr.

Didelio formato kanceliarinėje knygoje literatūros sąrašas — įregistruota apie 180 vienetų daugiausia rusų ir lenkų kalbomis.

[Leidinio „Журнал Министерства Народного просвещения“ straipsnių Lietuvos istorijos ir kitų artimų sričių bibliografija.] 267 kortelės.

Suklasifikuota autorių abėcėlės seka.

[Bibliografinė medžiaga. Apie 250 kortelių.]

K. J. archyvas, Nr. 8, Nr. 11 ir kt.

Bibliografijos mažmožiai. [1.] [Lietuvių rašytojų, publicistų ir mokslo veikėjų bibliogr.] 64 p., rankr. (sąsiuv.)

Apima 1915—1917 m. Rusijoje karo metu leistus laikraščius bei kitus leidinius.

Bibliografijos mažmožiai. [2.] 16 p., rankr. (sąsiuv.).

1915—1917 m. Rusijos lietuvių spaudos medžiaga, išdėstyta pagal autorių pavardes.

1917 metų „Santaros“ ir jos priedų — „Laisvės karininko“ ir „Pradagių“ — turinys. 8 p.

Sisteminis sąrašas.

Kritinė apžvalga tarybinės paskutinio penkmečio literatūros senosios Lietuvos istorijos klausimais. 2 p., rankr.

K. J. archyvas, byla Nr. 38.

Nurodyta keliolika 1945—1947 m. knygų ir str.

Botanikos klausimai

Reikšmingą K. Jablonskio palikimo dalį sudaro medžiaga Lietuvos botanikos klausimais. Jai priklauso K. Jablonskio surinktų augalų herbarai (jie atiduoti Lietuvos TSR Mokslų akademijos Botanikos institutui), vardyno medžiaga, bibliografija, laiškai ir kt.

[Lietuvos augalų vardynas.] Apie tūkstantį lapelių, rankr.

Medžiaga sutvarkyta tokiu būdu: nurodytas augalo pavadinimas, kartais geografinė vietovė ir aplinka, kurioje jis buvo rastas, po to duodamas sąrašas darbų, kuriuose tas augalas aprašomas arba minimas.

[Botanikos stebėjimų užrašai.] Apie 300 lapelių, rankr.

Daugiausia 1926—1930 metų užrašai. Šiame rinkinyje yra ir kitokio pobūdžio botanikos užrašų, bibliografijos ir kt.

[Botanikos bibliografijos sąrašas.] 4 p., rankr.

„Gerbiama sis...“ [laiškas J. Kuprevičiui.] 1932 m. balandžio 18 d. 3 p., mašindr.

Kauno apylinkėse surastų retesnių augalų sąrašas. Laiškų floristinėmis temomis, rašytų J. Kuprevičiui, būta daugiau. Juos mini J. Kuprevičius savo knygoje „Vadovas Lietuvos augalams pažinti“ (Kaunas, 1934, p. 347).

„Gerbiama s. Pone Profesoriau...“ [laiškas K. Regeliui, apie 1932 m.], 3 p., mašindr.

Duota K. Regelio botanikos bibliografijos papildymų.

Ivairi medžiaga

K. Jablonskio archyve yra nemaža rankraščių, susijusių su jo moksliniu darbu Istorijos institute. Tai Lietuvos istorijos vadovėlių ir kitų darbų planai, istorijos veikaluose spausdintų straipsnių skirtingos redakcijos, Lietuvos TSR istorijos šaltiniuose spausdintų dokumentų planai (pvz., 1 2-ji Lietuvos TSR istorijos šaltinių tomų dėlinų dokumentų sąrašas), paruoštų dokumentų nuorašai ir kt. Kadangi daugumas šio pobūdžio darbų buvo išspausdinta arba įteikta Istorijos institutui (žr. skyrių „Istorijos institutas“), tai jų nuorašai, laikomi asmeniniame archyve, antrą kartą nenurodomi.

Reikšmingi Lietuvos istorijos mokslui yra K. Jablonskio laiškai. Asmeniniame jo archyve yra jo rašytų laiškų nuorašų. Štai viename kažkokiam į Vakarų emigravusiam lietuvių istorikui 1959 m. kovo 8 d. rašytame laiške, apibūdinamas jo istorijos darbas, K. Jablonskis rašė: „Iš viso per daug reikšmės skiriama religinei įtakai. Juk Lietuvoje svetimšaliai katalikiški klebonai, nemokšos dažniausia, apie porą šimtmečių nė kalbos nesirūpino pramokti, nieko doro, žinoma, negalėjo todėl skelbti, pasakodavo, tur būt, visokias atsineštas pasakas apie velnius... Man atrodo, kad kultūrinėje įtakoje krikščionybės pačios reikšmė nebuvo tokia didelė, kaip Tamsta atvaizduoji“. Aišku, išsamaus vaizdo apie K. Jablonskio laiškus ir jų mokslinę vertę, neturint jų pilnesnio rinkinio, negalima susidaryti.

Prie įvairios medžiagos rinkinių tenka skirti keletą labai skirtingų savo forma ir turiniu K. Jablonskio rinkinyje esamų darbų. Vieną kitą nurodome žemiau.

B i b l i a. [Išrašai ne K. J. ranka rašyti.] 10 p., rankr. ir 2 p. original. dokumentas.

Zinios apie lietuviškų biblijų leidimą lotynų ir lenkų kalbomis. K. J. archyvas, byla Nr. 35.

K r a ž i ų jėzuitų kolegijos rektorių XVII a. sąrašas. 1 p., mašindr.

K. J. archyvas, byla Nr. 5a.

[Lietuvos istorijos chronologija.] 1020 kortelių.

Nurodyta data, dažnai vieta (miestas), įvykis ar faktas ir šaltinis, iš kurio paimti duomenys.

R u s i š k i žodžiai iš inventorių. Keli sąs., rankr.

K. J. archyvas, byla Nr. 8.

[Teisės terminų žodyno medžiaga.] Apie 250 p. įvairaus formato, rankr.

V a r d a i iš Ordino kelių surašymų ir panašios dabartinės pavardės. 5 p., mašindr.

K. J. archyvas, byla Nr. 5a.

Iš viso 139 vardai. Neaišku, ar tai paties K. Jablonskio išrašai.

PAVARDZIŲ RODYKLĖ

- Abramavičius V. 173, 176, 177
 A. G. 170
 Aksamitas P. 169
 Aleksienė I. 162
 Antoniewicz J. 162
 Anusevičius J. 174
 Astikavičius Grigalius 188
 Avizonis K. 177
 Balčikonis J. 191
 Balevičius Z. 177
 Baltramaitis S. 183, 184
 Baltrušaitis J. 192
 Baronas V. 177
 Bendžius A. 169, 170
 Bernotaitė A. 178
 Birutė 187
 Biržiška V. 157
 Byla J. 172
 Blika J. 173
 Bučas J. 172
 Budrys Dz. 172
 Budrytė Z. 162
 Bulavas J. 169, 172, 178
 Bulota A. 178
 Būtenas J. 169
 Butkevičius Iz. 178
 Chilinskis A. 190
 Chilinskis S. B. 190
 Čepienė K. 176
 Cerbulėnas K. 178
 Čiurlionis M. K. 173
 Daugirdas T. 189
 Daukša J. 164
 Daukša M. 155, 163, 164, 166
 Daukša S. 164
 Daukšaitė Alžbieta 164
 Daukšaitė Sofija 164
 Daukšienė Baltramiejienė U. 164
 Dičius P. 178
 Dlugošas J. 179
 Domaševičius K. 172, 173, 178
 Dundulienė P. 177, 178
 Dundulis B. 169
 Elertienė B. 178
 Feigelmanas N. 161
 Franklinas B. 172
 Frolovas E. 178
 Gaigalaitė A. 172, 178, 179
 Galilėjo Galilėjus 171
 Gėdgaudai 164
 Giedraitis M. 164
 Gimbutis S. 179
 Goštautas A. 171
 Goštautas J. 160, 168, 170, 174
 Grinevičaitė D. 164
 Ivinskis Z. 166
 Jablonskienė I. 156
 Jablonskis J. 156
 Jablonskytė-Rimantienė R. 176
 Jankevičienė R. 162
 Jansas R. 173
 Jasinskas L. 172
 Jaugelis S. (Telega) 155, 165
 J. M. 171
 Jočius 165
 Jokubavičius A. 164
 Jonynas A. 184
 Jonynas Ig. 179
 J. T-das 173
 Jučas M. 168, 171, 174, 179, 184
 Jurginis J. 161, 168, 169, 170, 172, 176,
 179, 180, 183
 Juška A. 180
 Juška J. 180
 Juškovas S. 172, 180
 Karaliūtė E. 169
 Kazimieras 165
 Kondratas Z. 168, 169
 Kovalevskis J. 178
 Krėvė-Mickevičius V. 191, 192
 Krutulytė R. 169
 Kulikauskas P. 161, 173, 180
 Kuljkauskienė R. 173, 183
 Kulvietienė Alžbieta 166
 Kulvietis A. 155, 166, 187
 Kulvietis M. 166
 Kupernikas M. 171
 Kuprevičius J. 194
 Laucevičius E. 162
 Lazutka S. 170
 Lebedys J. 163, 170
 Leninas V. 187
 Lech M. 170, 173
 Liakas A. 180
 Maćzak A. 170
 Mačiulis J. 163
 Manvydas 165
 Marksas K. 188
 Martynas (vysk.) 165
 Matulaitis S. 180
 Mažvydas M. 155, 168, 169, 191
 Merkys V. 169, 175
 Milius V. 180, 191
 Mindaugas 186, 187
 Miškinas B. 169
 Mockus A. 180
 Morzy J. 170
 Motiejevičius B. 164
 Navickaitė O. 181
 Neupokojevas V. 181, 182
 Nikolskis V. 173
 Oginskiai 157
 Orda J. 173, 181
 Osolinskiai 192
 Pakalka K. 161
 Pakarklis P. 173, 176, 181
 Paleckis J. 158
 Pekulas Tarkvinijus 166
 Petkevičius J. 164
 Petkevičius M. 155, 167
 Pičeta V. 163
 Poškus K. 169
 Pranklinas Venjaminsas žr. Franklinas B.
 Prysšmantas V. 166

- Radvilos 160
 Radziminskis V. 164
 Ragaišienė V. 173
 Rapalionis Svelkus S. 167
 Rasimavičius P. 181
 Rasmusenas K. 189
 Regelis K. 194
 Reitelaitis J. 163, 181
 Renčinauskaitė A. 182
 Riškus J. 169
 Römer M. 164
 Russocki St. 171
 Savanarola J. 172
 Sereiskis B. 171
 Sideravičius K. 169
 Skardžius Pr. 166
 Skarga P. 169
 Sketeris A. 163
 Skirgaila 165
 Skorina P. 183
 Slavėnas P. 181
 Slaviūnas Z. 191
 Slavočinskis S. 170
 Sleževičius M. 171
 Smitas K. B. 189
 Sokavičiai 164
 Stankevičius P. 187
 Stašaitienė V. 181
 Strykauskis M. 165
 Stukėnaitė P. žr. Dundulienė P.
 Salčius P. 181
 Salkauskas K. 181
 Salūga R. 181, 189
 Šapšalas H. S. 181
 Šarmaitis R. 170
 Semeta M. 164
 Semetienė O. 164
 Šidlauskas A. 184
 Širvydas K. 161
 Sležas P. 166
 Šrubauskas P. 192
 Švitrigaila 186
 Taikauskas M. 169
 Tautavičius A. 173, 177, 182, 184
 Tijūnelytė J. 182
 Tyla A. 162, 170
 Toliušis Z. 189
 Totoraitis J. 164
 Vaidila 166
 Valentinavičius-Jurevičius B. 164
 Vansevičius S. 173, 182, 184
 Vazos 186
 Veržbovskis A. 182
 Visagaila 165
 Viskanta E. 164
 Vitartas 165
 Vitkūnas A. 182
 Vyšniauskaitė A. 182, 191
 Vytautas 163, 165, 166
 Vladimirovas L. 161, 169, 183
 Volkaitė-Kulikauskienė R. žr. Kulikauskienė R.
 Vrublevskis T. 177
 V. Z. žr. Zukas V.
 Wiśniewski J. 168
 Zajączkowski S. 166
 Žeruolis J. 173
 Žiugžda J. 161, 168, 169, 170, 172, 176
 Žiurlys A. 172, 173
 Zytkowicz L. 173
 Zukas V. 163, 170, 171, 183, 184
 Арискин И. 183
 Белинскис Ф. 183
 Бенджюс А. 169, 170
 Буткявичюс И. 183
 Григас К. 183
 Даукантас С. 183
 Дундулене П. 183
 Дундулис Б. 169
 Жеруолис И. 183
 Иоиннас А. 183
 Исаевич Я. 170
 Крутулите Р. 169
 Лазутка С. 170
 Меркис В. 169
 Милюс В. 183
 Пашуто В. 163
 Полихевич Д. 183
 Радзивиллы 192
 Сидеравичюс К. 169
 Скарга Повенски П. 169, 188
 Сочин Фауст 188
 Сурилов А. 184
 Тяпинский В. М. 188
 Устюгов Н. 160
 Федоров Г. 160
 Юшков С. 184
 Явич 184

IS PROF. K. JABLONSKIO PALIKIMO

I. Archyvinės smulkmenos

Prieš karą buvo paruoštas ir pradėtas spausdinti istorijos mokslo darbų leidinys — „Praeities“ 3-sis tomas. Hitlerinės okupacijos metais jis pasirodyti negalėjo, ir rinkinys buvo išbarstytas. Prof. K. Jablonskio asmeniniame archyve išliko keli šio leidinio korektūriniai lapai. Juose yra K. Jablonskio publikacijų rinkinėlis, pavadintas „Archyvinėmis smulkmenomis“. Jos, matyti, buvo laikomos ta pačia antrašte „Praeities“ 2-jame tome (1933 m.) išspausdintų publikacijų tęsiniumi — duota tolesnė atskirų publikuojamų vienetų numeracija. Dalį „Praeities“ 3-jam tomui paruoštų dokumentų publikacijų („1553 m. Valakų įstatymo išrašas“ ir „1528 m. Telšių valsčiaus bajorų kariuomenės sąrašas“) K. Jablonskis pokario metais išspausdino „Lietuvos TSR istorijos šaltinių“ 1-jame tome (Vilnius, 1955, p. 137—138, 171). Kitos publikacijos („Bajorai parduoda žemes savo veldamams“, „Pasaulinė bajorų mokykla“, „Apie Stanislovo Svetkaus Rapolionies kilimą“ ir „Dvaro tarnautojų priesaikos“) pakartotinai nebuvo spausdintos ir, manome, kad jas verta paskelbti. Tie dokumentai turi reikšmės tiriant feodalinės Lietuvos ekonominius-socialinius santykius, kultūros bei švietimo istoriją, o lietuviškų priesaikų tekstai yra taip pat svarbūs lietuvių kalbos mokslui bei bibliografijai.

K. Jablonskio paruoštas publikacijas spausdiname ta tvarka ir forma, kaip jos buvo paruoštos, tik praleidžiame „Lietuvos TSR istorijos šaltiniuose“ išspausdintus dokumentus. Paliekame taip pat K. Jablonskio pridėtos pastabos prie publikacijų. Vietoje K. Jablonskio pažymėtų signatūrų, laužti uose skliaustuose nurodomos naujos dokumentų signatūros. Lietuvos bibliotekose bei archyvuose nepavyko surasti tik Ukmergės pavieto, Onuškio dvaro 1791 m. inventoriaus, kuriame yra įrašyti keturių lietuviškų priesaikų tekstai. Prieš Didįjį Tėvynės karą šis dokumentas buvo laikomas Kauno universiteto bibliotekoje. Tikslėnių duomenų apie šį dokumentą K. Jablonskio publikacijoje nepateikta. V. Biržiška rankraštyje likusiame „Lietuvių bibliografijos“ 2-jame leidime nurodė šio dokumento antraštę: „Inwentarz. Podanie Maiętności Hanusyzszek na rok 1791 w Miesiącu Wrześniu 1 d. Sporządzony y Imc. Panu Łaniewskiemu oddane“. Rankraščio nepavyko surasti Kauno universiteto rankraštyną perėmusių Vilniaus Valsybinio universiteto bibliotekos nei Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Centrinės bibliotekos fonduose. Gali būti, kad minimas inventorių yra tarp netvarkytų Mokslų akademijos bibliotekos rankraščių ir bus išaiškintas vėliau. Neturėdami tikslių duomenų apie tą dokumentą, šioje publikacijoje jo metrikos nenurodome. Pastabos prie informacijos „Apie Stanislovo Svetkaus Rapolionies kilimą“ K. Jablonskio yra pridėtos atskirame lapelyje: „Svetkų Rapolionių byla. Литовская метрика. Книга записей 24, л. 92 и соседние — дело приставов ейшишских с боярами Светком Рафаловичем и др. Turi nuorašą.“ K. Jablonskio surastą medžiagą apie S. Rapolionį iš dalies panaudojo J. Rimantas straipsnyje „Stanislovas Rapolionis“ („Literatūra ir menas“ („Tarybų Lietuvos“ priedas), 1945, birželio 24, Nr. 6).

Skelbiamose publikacijose išnašos ir paaiškinimai — K. Jablonskio.

1. Bajorai parduoda žemes savo veldamams

1529 m. rugsėjo mėn. 6 d. Bajoras parduoda savo žmogui tuščią žemę Lisiškę už 5 kapas grašių.

Iš 1596 m. spalio mėn. 2 d. įrašo Žemaičių žemės teismo knygoje. [Vilniaus Valst. universiteto biblioteka, sign. 20 ZZA, 1596, 31/14605, 1. 28—28 a.]

Я Шым'ко Михайлович выз'наваю сам на себе сим моим листом кож'дому доброму, кому потреб того будет (ведати) або чтучы его слухат, што продал еси човеку своему на име Мику Талеиковичу¹ след зем'лицы пустов'скои на име Лисов'щину за пят копъ грошей литов'ских монеты по десет пенези в грошь обел веч'но и его детем нинеш'ним и потом будущим щят'ком его. А он мне мает так'же² служит

¹ Тимиковичу

² мои че.

по пер'вому од'ною служ'бою опроч то(и) купленины³. А туо зем'лицу мает мет ку своей руке и ку пожыг'ку своему, с⁴ тое зем'лицы, купленины³ его, мне того мает служить. А при том был пан Том'ко Воло(д)-кович а пан Паш'ко Воидилович а пан Юр'и Воидилович. И на то дал ес'ми я Шим'ко сес мои листь з моею печат'ю и еще для лецьшее твер'дости сего моего листу просил есми о печат пана Паш'ка, и его милость⁵ на мою прозбу то вчинил, печат свою приложил к сему моему листу. Писан в Жослях под лет бож'его нарож'еня 1529 месеца сен'тябр 6 ден, ин'дикт трети.

У того листу печатен притис'ненных две.

Sito rašto rejestra jau seniai yra paskelbta⁶, bet liko nepastebėta. Antro panašaus rašto nežinomas tik turinys, būtent: 1538 m. kovo mėn. 25 d. Baltramiejus Norbutavičius parduoda savo valdiniui Griniui žemę Ivančiškę už pusę kapos grašių⁷. Šią registrą buvo pastebėjęs prof. F. Leontavičius, bet jokių išvadų nepadarė⁸. Trečias dokumentas, kuriame kalbama apie žemės pardavimą savo veldamui, yra 1572 m. vieno Zemaičio bajoro raštas⁹. Tuo raštu bajoras parduoda savo veldamą su jo nuosava tėviške žeme ir su kita žeme, to bajoro parduotą tam veldamui. Iš tų dokumentų matyti, kad Lietuvoje prieš valakų reformą nebuvo skirtumo tarp nuosavybės teisės bajoro savai žemei ir jo veldamo savai žemei, todėl vienas antram galėjo savo nuosavybės teise perleisti paprasto perleidimo tvarka. Bajoras nebuvo joks savjinkas savo veldamo žemių¹⁰.

2. Pasaulietinė bajorų mokykla

1613 m. lapkričio mėn. 28 d. Bajoro skundas dėl sumušimo jo sūnaus, kuris mokėsi pas mokytoją Didlaukyje, Kauno pav.

[Išrašas Lietuvos TSR Mokslų akad. Centrinėje bibliotekoje, sign. TA-322.]

Выпис с книг кгородских зам'ку
господар'ского Ковен'ского.

Году от нарожен'я Сына Божого тисеча шест'сот трынад'цатого месеца н[о]ябра двад'цат ос'мого дня.

На враде господар'ском кгородском ковен'ском передо м'ною Миколае Паш'к[евичом], под'старостим ковен'ским, чынил оповедан'е и обътяж'ливе жа[ло]ва[л] земенин господар'ский повету ковен'ского пан Станис'лав Юр'евич Неменевича в крыв'де сына своего на име Яна Станис'лавовича Юр'евича, лет ещо вод'лугъ пра(ва) зупол'ных не маючого, на земенина господар'ского повету ковен'ского на Шымона Томашевича Даук'шевевича о том, ижъ деи в году тепереш'нем тисеча шест'сот трынад'цатом месеца ноябра двад'цат пятого дня тот деи поменены пан Станис'лав Юр'евич дал был на науку сына своего звыш помененего Яна Станс'лавовича до бакалара тамош'него пана Кас'пора Грыгор'евича Кгир'дзюна, на тот час там меш'каючого на науку детей

³ купленины.

⁴ в.

⁵ милости.

⁶ Опись документовъ Виленскаго Центрального Архива. Вып. IV, 1905, ск. 143, Nr. 42.

⁷ Archiwum ksiąząt Sanguszków w Sławucie. IV, 1890, p. 133, Nr. 107.

⁸ О. Леонтовичъ. Крестьянскій дворъ въ литовско-русскомъ государстве, 1897, p. 163.

⁹ К. Jablonskis. Lietuviški žodžiai senosios Lietuvos raštinių kalboje. I d. 1941, p. 26, Nr. 13²⁵.

¹⁰ Zr. K. Jb. Duba (Lietuviškoji enciklopedija, VII t., sk. 58).

земян господар'ских повету ковен'ского в дому земенина господар'ско-го повету ковен'ского пана Станис'лава Даукшевича, лежачом в повете ковен'ском в поли Дидлов'ском, то пак деи нет ведома з яких причинь, напол'нившыся злою волею и пред'сезвзятем умыс'лу своего, прышод'шы до того дому того Станис'лава Даукшевича и до из'бы свет'лич'ное, где тот бакалар господоу ест и меш'кает, не ведати з яких причин, снат с упил'ства и сволен'ства незбож'ного своего, запом'нев'шы боязнь божую и срокгост права пос'политого, на таковых людеи описаного, того детя лет немаючого, ни в чом собе не вин'ного, пор'вав'ш[ы] брон незвыккую, косу сеножат'ную, так шкарад'не тя[ль], ажъ вер'хъ головы ажъ до самой кости перетял и шкод[ли] вую рану задал, о(т) которого так шкод'ливого зранен'я [нет] ведома ест'лиже живъ будет.

Jau pirmiau esu paskelbęs 1592 m. žinutę¹¹ apie Motėnų apylinkės, Veliunos valsčiaus, bajorų vaikų mokytoją. Čia duodama žinutė apie kitą tokį pat bajorų vaikų mokytoją, Didlaukio apylinkės Kauno pav. Minimi šiame dokumente Daukševičiai nėra kan. M. Daukšos giminės. Iš tų atsitiktinių žinučių matyti, kad jau nuo XVI amž., be bažnytinių mokyklų, Lietuvoje turėjo būti nemaža ir pasaulietinių daraktorių mokyklų bajorų vaikams.

3. Apie Stanislovo Svetkaus Rapolionies kilimą

Žinoma, kad vienas pirmųjų lietuvių šviesuolių Stanislovas Rapolionis, miręs 1545 m., buvo Lietuvos bajoras, bet nei jo kilimo vieta nei jo giminė nėra išaiškinta.

Iš dviejų Prūsijos ercogo Albrechto 1545 m. raštų¹² žinoma, kad Stanislovo Rapolionies tėvas buvo vadinamas Georgius Swiatzko Rapailowitz ir kad jo brolis, rūpinęsis atgauti Stanislovo palaikus, buvo bajoras (nobilis) Paulus Rapagelanus.

Stanislovo Rapolionies kilimui išaiškinti turime dar šiuos paskelbtus Lietuvos dokumentus:

1528 metų Lietuvos bajorų kariuomenės surašyme Eišiškių bajorų, neturinčių savo žmonių (baudžiauninkų), tarpe yra paminėtas Jan Sviatkovič¹³.

1567 metų kariuomenės surašyme Eišiškių bajorų tarpe paminėtas Baltromei Pavlovič Sviatkeviča z sela Rapailovskoho¹⁴.

Be to, M. Liubavskis yra atpasakojęs¹⁵ buvusią apie 1535 m. bylą Eišiškių pristovo su keliais Eišiškių bajorais, kuriuos pristovas vertęs eiti kunigystą; tų bajorų tarpe paminėtas Sviatko Rafalovič. Trakų vaivada pripažino apskųstuosius tikraisiais bajorais ir pristovo skundą atmetė. Jei pristovas galėjo reikalauti, kad tie bajorai eitų kunigystą, matyti, jie buvo nepasiturį bajorai, jų gyvenimo sąlygos neprilygo kitų tikrųjų bajorų gyvenimui. Patį tas sprendimas yra Lietuvos Metrikoje, nepaskelbtas.

Kaip matyti iš Lietuvos kariuomenės sąrašų, Rapolo vardas buvo gana retas Lietuvoje, o Svetkaus vardas net labai retas. Visi šitie doku-

¹¹ Tauta ir žodis, VII, 1931, p. 364.

¹² Dr. Wotschke. Abram Culvensis. (Altpreussische Monatsschrift. Bd. 42. 1905), p. 190—192.

¹³ Литовская Метрика. Переписи войска Литовскаго. 1915, sk. 80.

¹⁴ Ten pat, sk. 763.

¹⁵ М. Любавскій. Литовско-русскій сеймъ. 1901, p. 445.

mentai kalba apie vienos giminės bajorus, kilusius iš žmonių, turėjusių tuos retus vardus. Kadangi kito tokio tų retų vardų sujungimo Lietuvos bajorų kariuomenės sąrašuose nėra, galima tikrai tvirtinti, kad Stanislovas Svetkonis Rapalionis yra tos pat giminės narys. 1567 metų Baltramiejus yra 1545 metų Povilo Rapolionis, Stanislovo brolio, sūnus. Taigi Stanislovas Rapolionis yra kilęs iš smulkiųjų Eišiškių bajorų. Tikriausiai jo giminė galima bus išaiškinti gavus M. Liubavskio paminėtą Trakų vaivados sprendimą.

4. Dvaro tarnautojų priesaikos

1791 metų tįjūno, dešimtininko, sėjiko ir miško sargo priesaikos formulių lietuviški tekstai.

Iš Onušio dvaro, Ukmergės pav., inventoriaus.

Že się dla regulaminu ustanawiają ciuni, dziesiątnicy y siewce, y ażeby z nich wierność pewnieysza była, wyszczegulnia się dla każdego rota przysięgi:

Dla ciunow

Mes N. N. prysiekiam Panu Diewiu Wieszpaci, kad budama tiunistey dwara sawa ind wisa gerybies — przyemnas y iszeydas — panu musu keyp naywierniou y naysprawiedliwiou rundysma ir pilnowośma skarbu tu, nieuważajunt in unt kaznios baynistes dwara, albo na tu pacziu sawa žmaniu paczestymu, albo keypo kakū kalwiek regiedema ar girdedama szkadu del dwara sawa papilnetu, und nieka nieuważojunt tojas dosma žyniu wirasnemsi[em] dwara sawa. Kepa tu wierney y žyczliwey und ta sprawiedliwey piln[i]sty busma, teyp mum Ponie Diewe padiek, á jego niesprawiedliwey, ažmusk mums und duszas y und kuna.

2 ndo. Dla dziesiątnikow

Mes N. N. prysiekiam Panu Diewiu Wieszpaci, kad budama diesetnikes walszcziu sawa und wisa rundymais ną dwara padieta ir pawinestes musu, nieuważojunt in kakios meylōs, czestimos, welas nietureiunt und katra susiedu sawa pikczia, sprawiedliwey, wierney y del skarbu sawa pana busma žyczliwi, á kadu koku kalwiek regietum albo girdetum del dwara musu szkadu, toias dosma žyniu wiresnibes dwara sawa. Keypa to und wisa wierni ir žyczliwi busma, teyp mum Ponie Diewie padiek, á iesli niesprawiedliwey, Panie Diewie ažmusk mum und duszies y und kuna.

3 tio. Dla siewcow

Mes N. N. prysiekiam Panu Diewiu Wieszpaci, kad budama pastatiti und seklas wisu grudu dwara sawa, sprawiedliwey, wierney ir nayžyczliwiou del dwara paslugu tu pilnisma, á jego regietum albo girdetum del dwara kaku szkadu, toias und nieka nieuważajāt be naymažesnias baynistes wiresnibes, dwara sawa dosma žyniu. Kaypa to wierney, sprawiedliwey y paszcziwey dažuresma yr saugosma, teyp mum Panie Diewie padiek, á jego niesprawiedliwey, Panie Diewie ažmusk mum und duszas ir und kuna.

Rota przysięgi dla leśniczych

Maš N. N. prysiekiam Panu Diewu Wieszpati und ta, kad' budama pas(ta)titi nuog pona sawa del saugima miszka, teyp gwarnu, keyp ir sadzias sawa, niwienam swietymam ani niedodunt, á jego aszwistum albo girdetum nie tykтей swetymu, ale yr sawa zmaniu be žynias dwara miszki budama, toias dosma žyniu wirszynikeys dwara sawa. Keypa to wierney, sprawiedliwey yr szczyrey daturesma yr dazuresma, teyp mums Panie Diewie padek, á jegu nieteysyngey, Panie Diewie aźmusk mum und duszias y und kuna.

II. Lietuvių ūkininkų baudimas dėl nemokėjimo poterių lenkiškai

K. Jablonskio asmeniniame archyve laikomas spaudai paruoštas darbas (maširaštis): Dubingių klebono Pranciškaus Stankevičiaus padarytų skriaudų valstiečiams sąrašas ir publikacijos autoriaus pastabos. Skelbiami dokumentai anksčiau buvo laikomi Kauno Valstybiniame archyve, o vėliau pateko į Vilniaus universiteto biblioteką. Publikacija spaudai paruošta 1944 metų vasarą.

1766—1767 metais buvo kilusi byla tarp Dubingių dvaro, kuris gynė ne tik savo reikalus, bet atstovavo taip pat Dubingių miestelėnams ir valsčiaus ūkininkams, su Dubingių klebonu kunigu Pranciškom Stankevičium dėl vienos antrai šaliai padarytų skriaudų. Byla buvo sprendžiama Vilniaus vyskupijos konsistorijos. Tų metų konsistorijos protokolų ir nutarimų knygoje, esančiose Vilniaus Universiteto bibliotekos rankraščių skyriuje ir Vilniaus Valstybiniame Archyve, yra nemaža tos bylos užrašų, jie niekuo ypatinga nesiskiria nuo protokolų kitų dvarų ir miestelių bylose su savais klebonais dėl įvairių skriaudų. Jei iš tos bylos būtų likę vien tie užrašai konsistorijos knygoje, netektų kalbėti apie pasireiškiančią tose bylose Vilniaus vyskupijos kurijos kalbų politiką. Bet, be tų užrašų, Vilniaus Valstybinio Universiteto bibliotekoje yra dar vienas tos bylos raštas — Dubingių dvaro sąrašas klebono padarytų skriaudų. Iš jo matyti, kad buvo skundžiamasi, jog klebonas per porą metų įvairiomis neteisėtomis rinkliavomis, per didelėmis kalėdomis, turto grobimu ir t. t. padaręs dvarui ir jo atstovaujamiems žmonėms 9723 aukšinus 19 grašių nuostolių. Sąrašas buvęs įteiktas konsistorijos paskirtiems komisariams, kurie buvo atvykę į Dubingius vietoje ištirti skundo, bet, atrodo, komisoriai į sąrašą nebuvo atsižvelgę. Tame sąrašė klebono padarytų ūkininkams skriaudų tarpe nurodyti keli atsitikimai pagrobimo iš ūkininkų sėmėgų ir kepurių — matyti, tai buvo įprastinė klebono taikoma prievartos priemonė — dėl nemokėjimo lenkiškų poterių, o jų mokėjimo tik lietuviškai. Iš to tenka spręsti, kad vyskupijos administracijai klebono reikalavimas iš lietuvių ūkininkų mokėti poteries lenkiškai atrodė normalus, todėl ir vartojimas prievartos priemonių dėl to reikalavimo nevykdymo neskustinas. Taigi, sistemingas Vilniaus vyskupijos ūkininkų lenkinimas per bažnyčią XVIII a. buvo laikomas normaliu dalyku. Tokiomis aplinkybėmis, žinoma, to metų literatūra lietuvių kalba — tikiybinio turinio knygos — Vilniaus vyskupijoje plisti negalėjo.

Pridedu ištraukas iš Dubingių dvaro skriaudų sąrašo.

Punkta pretensyi dworu y włosci dubinskiewy do j. mc x-dza Franciszka Stankiewiczza, plebana dubinskiego, do kommissy dekretem konsystorskim wileńskim wyznaczoney, ww. ich mc xięzy kommissarzom ad actum commissionis wyznaczonym w roku teraznieyszym 1767 miesiāca marca 27 dnia w Dubinkach podaney.

6-to. Jozef Walukiewicz z synem z Wierbiliszek lat 3 jak w spowiedzi nie był w swoiey parafii, ze j. x. pleban nie przyimuię go, ale w Giedroyciach salwuiąc duszę spowiadać się musi za to, że na tloki jak drudzy nie chodzi; tego chłopa odraża od tlok zwyczaj j. x. plebana taki, ze chłopom y jemu siermięgi grabi, zeby drugi dzien bze tloki robili, y pas zgrabil, że nie po polsku, ale po litewsku «chlopinii litewka» pacierz mowi,— to oddaie się do uwagi ww. j. xx. kommissarzow, a za pas zgrabiony kładzie się zł. 4.

16-to. J. x. pleban, zeby jak nay(na)gleysza robota dworna była, chłopom koniecznie każe iść sobie na tloki, a na tlokach siermięgi zabiera, zeby drugi dzien bez tloki temuż j. mci robili, ile pod następującemi niepogody czasami w gospodarstwie szkody na zł. 100.

19-rtó. Z Michaliszek Andrzejowi Bocianskiemu, że pacierza po polsku nie umie, ale po litewsku, wziol siermięgi dwie valoris bitych dwa, facit zł. 16.

20. Z Kieyryszek Maciejowi Barcisowi takoz, że nie umiał pacierza po polsku, ale po litewsku, wziol siermięę ponoszona valoris zł. 4 y pas panoszony valoris złoty jeden y groszy 20, facit zł. 5 g. 20.

21. Z Gawejek Wawrzyncowi Błaszewiczowi wziol czapkę ponoszona valoris zł. 1 gr. 10, takoz z Sidabrow Andrzejowi Kierulisowi zgrabil czapkę nową, za którą dał zł pięć, siermięę nową, za którą dał zł. 6, y pas nowy valoris zł. pięć, obudwum za nieumiejętność pacierzy po polsku, facit złotych 17 g. 10.

III. Kai kurie Lietuvos feodalinės visuomenės ir valstybės bruožai

1958 m. gruodžio 10 d. Vilniaus universiteto mokslo personalo ir studentų mokslinėje konferencijoje, skirtoje Lietuvos Komunistų partijos ir pirmosios proletarinės revoliucijos Lietuvoje 40-čiai paminėti, K. Jablonskis skaitė pranešimą „Kai kurie Lietuvos feodalinės visuomenės ir valstybės bruožai“. Šio pranešimo rankraštis yra laikomas K. Jablonskio asmeniniame archyve. Kadangi tai yra vienas paskutinių K. Jablonskio darbų, be to, jis turi teorinės reikšmės, manome jį esant naudingą paskelbti. Tačiau, kai kuriuos autoriaus samprotavimus ir sugretinimus, ypač kiek tai liečia valstiečių judėjimą kituose kraštuose ir kt. klausimus, vargu ar galima laikyti visiškai teisingais. Kai kurie teiginiai nėra plačiau išvystyti ir nepailiustruoti, pvz., apie toleranciją. Tačiau ir tokia forma išspausdintas straipsnis paryskina atskiras mokslines K. Jablonskio koncepcijas, duoda medžiagos tolesniems tyrinėjimams ir diskusijoms tais klausimais. Spausdinamas tekstas redaguotas nežymiai.

Siame pranešime nekalbėsiu apie feodalinę santvarką Lietuvoje apskritai, o tiksliai apie tuos Lietuvos feodalizmo bruožus, dėl kurių Lietuvos feodalizmo ištyrimas turės nemažos teorinės-mokslinės reikšmės, ir apie pažangius reiškinius feodalizme, kurie neleido tamsybės ir priešpaudos jėgoms visiškai įsigalėti.

Lietuvos feodalizmo laikotarpyje feodalų imunitetas buvo pasiekęs tokį laipsnį, kokio jis nebuvo pasiekęs niekur Europoje, išskyrus Lenkiją, todėl feodalizmo ypatybės čia labiausiai pasireiškė. Pilnas nevaržomas feodalinis imunitetas išliko Lietuvoje ligi XVIII a. pabaigos, tuo tarpu kituose kraštuose įsigalėjęs absoliutizmas, išsaugodamas baudžiavinius santykius, juos reguliavo ir, žinoma, feodalinių imunitetą varžė. Pagrindiniai feodalinio imuniteto bruožai yra tai, kad feodalinių santykių, dvarininko ir jo baudžiaininko santykių valstybė nevaržė ir nereguliavo. valstybės organai negalėjo baudžiaininko teisti, reikalauti iš jo duoklės,

vykdyti jam policinę prievartą, išskyrus tam tikras nedideles išimtis, be kurių įsigalėtų visiška feodalinė anarchija,— visa tai buvo feodalo kompetencijoje, todėl feodaliniai santykiai negalėjo būti ir nebuvo normuojami įstatymais, bet papročių teise. Antras feodalizmo imuniteto bruožas buvo tai, kad dvarininkas pats turėjo imtis priemonių išlaikyti baudžiauninkams savo valdžioje, valstybė ir čia nesikišo į jų santykius. Tokių atsitikimų, kad valstybinė administracija padėtų dvarininkui slopinti baudžiauninkų priešinimąsi, feodalinės Lietuvos valstybės laikais visai nebuvo, o tuo tarpu, įjungus Lietuvą į Rusijos imperiją, baudžiauninkų nepaklusnumai savo dvarininkams buvo nuolat slopinami gubernatoriaus ar kito administracijos organo atsiųstų policinių ar karinių pajėgų. Feodalinės Lietuvos valstybės organai neieškojo pabėgusių baudžiauninkų, juos surasti buvo paties dvarininko reikalas; jei dvarininkas savo bėglius surasdavo ir jei įrodydavo, kad tai jo baudžiauninkai, teismas juos jam atiteisdavo, ir tiek. Įstatymai negalėjo reguliuoti dvarininkų santykių su jo baudžiauninkais, nes tai būtų feodalinio imuniteto pažeidimas. Todėl Lietuvos feodalinį santykių, valstybinės valdžios nesuvaržytų, nesureguliuotų, ištyrimas pilniau atskleidžia feodalinį santykių esmę, pilnai nušviečia teisę. Tą feodalinį imunitetą galėtume palyginti, su prasdami, žinoma, kad palyginimas nėra tolygybės pripažinimas, su klasinio ikimonopolistinio kapitalo nevaržomumu ir nereguliuoimu. Anksčiau kapitalistinei struktūrai pažinti geriausia paimti tą kraštą, kur valstybė netaiko protekcionizmo politikos, nevaržo laisvos konkurencijos ir nesikiša į kapitalistų santykius su darbininkais, kiek galima, laikosi kapitalistinio liberalizmo politikos.

Lietuvių tautos praeitį, jos istoriją sudaro ne vien tik baudžiavinė spauda ir kapitalistinė darbo žmonių eksploatacija. Lietuvos liaudis buvo ne vien tik istorijos proceso objektas, vien tik priimanti smūgius ir dovanas iš šalies, iš kitų tautų, vadovavusių istorinės visuomenės pažangai. Lietuvos liaudis pati kūrė istoriją, ir todėl Lietuvos istorijoje iš viso, taip pat ir Lietuvos valstybės ir teisės istorijoje ne kartą yra pasireiškęs lietuvių tautos kūrybingumas, įnešęs tam tikrą ne bereikšmį indėlį ne vien į savo krašto, bet ir į kitų Rytų Europos tautų istorinį vystymąsi pažangos keliu. Kai kuriuos šviesius Lietuvos istorijos bruožus, tą mūsų tautos istorinį palikimą, nuo kurio nėra reikalo atsisakyti, čia paminėsiu.

Šviesūs feodalizmo bruožai yra tie, kuriuose pasireiškė pažangios visuomenės jėgos, kurios priešinosi ir neleido galutinai pavergti liaudies ir svetimsaliams kolonizatoriams, ir saviems feodalams. Liaudies kova, klasių kova prieš visokių feodalų uždedamą spaudą vėliau padėjo kaupti jėgas baudžiavai likviduoti.

Iškėlimą šviesesnių, pažangesnių reiškinių feodalizme nereikia suprasti kaip feodalizmo idealizavimą, bet kaip pažymėjimą to, kad jei tie reiškiniai nebūtų iškilę, galėjo būti blogiau, kaip kad buvo, ir tiek.

Kai XIII a. pirmojoje pusėje visą Pabaltijį užpuolė tvirtai organizuotos ir gerai ginkluotos Kalavijuočių ir Kryžiuočių ordinų feodalinės karinės organizacijos, popiežiaus globojamos ir Vokietijos bei kitų Vakarų Europos kraštų feodalų remiamos, turėjusios tikslą pavergti Pabaltijo tautas ir užgrobti jų žemę, po žiaurių kovų — skerdynių ir plėšimų — joms pavyko pavergti ir prūsus, ir į šiaurę nuo Lietuvos kuršius, latvius, lybius ir estus, bet lietuvių joms nepavyko pavergti, nes lietuviai jau buvo susiorganizavę feodalų valstybę, kuri kaip ir kiekviena naujo tipo valstybė skatino gamybinių jėgų augimą, organizavo krašto gynimą ir šituo atžvilgiu atitiko ne tik viešpataujančių tautų viršūnių, bet ir visos liaudies poreikius. Apie kokią kitą visuomenės organizaciją, kaip feo-

dalų valstybę, apie kitus kuriuos visuomenės santykius, kaip kad feodaličius, tuo metu negalėjo būti kalbos, todėl feodaličių santykių išsivystymas ir feodaličius valstybės sudarymas buvo pažangus reiškinys. Jei pačioje tautoje feodaličiai santykiai nesusiformuodavo galutinai, tai vis viena liaudis patekdavo į svetimų kolonizatorių feodaličius priespaudą, kuri buvo dar sunkesnė, nes surišta su tautine priespauda — feodaličius klasė vienos tautos, eksploatuojamoji klasė kitos tautos. Taip buvo su kitomis Pabaltijo tautomis, išskyrus lietuvičius, taip buvo ir su lietuviškai galindais, gyvenusiais prie Okos upės, su, tur būt, suomiškai muromiais, vesiais ir kitomis tautomis. Daugelis jų žuvo feodaličius kolonizatorių priespaudoje, kaip prūsai, galindai, muromiai. Kitų tautų, neišnykusių, visuomenės vystymasis ilgą laiką buvo sustabdytas, nes jas tereprezentavo eksploatuojamosios valstiečių masės, kurių aktyvumas tegalėjo reikštis vien tik gaivališka kova prieš svetimšalių feodaličius priespaudą. Lietuvos feodaličius valstybė ne tik išsaugojo lietuvių tautą nuo ordinių pavergimo, bet ir išlaikė smarkiausią ordinių spaudimą ir, užgrobdama kaimynines baltarusiškas ir ukrainiškas žemes, kurių valstybinė organizacija tuo metu buvo pakrikusi, ne pavergė jas, ne kolonizavo jas, o įtraukė į vasalinę priklausomybę Lietuvos valstybei ir sumobilizavo jų jėgas bendrai kovai grobikiškų ordinių jėgoms sumušti. Lietuvos feodaličius valstybė tokiu būdu padėjo apginti ir kitas Rytų Europos tautas nuo ordinio pavergimo. Čia aš, žinoma, nedodu pilno įvertinimo baltarusiškų ir ukrainiškų žemių užgrobumų ir tų kraštų tautoms ir lietuviams, bet iškeliu tik pažangią tų žemių įjungimo į Lietuvos valstybę reikšmę tuo metu, kada tai buvo reikalinga kovai su grobikais kolonizatoriais, bet ne visiems laikams. Ta kova iškėlė ir tokių feodaličius valstybės vadų, kaip Kęstutis, kuris buvo gerbiamas visos liaudies kaip nepalaužiamas gynimo organizatorius, taip kad jo kaip priešingos liaudžiai feodaličius klasės atstovo bruožai neturėjo kiek didesnės reikšmės.

Bent ligi XVI a. antrosios pusės ir Lietuvoje, ir visoje Rytų Europoje, kol čia dar nebuvo pažangesnės buržuazinės santvarkos užuomazgų, feodaličius buvo pažangi visuomenės santvarka, ji skatino gamybines jėgas. Kol ji buvo pažangi, joje reiškesi ne tik feodaličius savivalė, bet ir pastangos įtvirtinti feodaličius tvarką, feodaličius teisėtumą. Tuo metu feodaličius tvarkos įtvirtinimas buvo pažangus reiškinys, nes jis varžė feodaličius savivalę. Lietuvos feodaličius valstybei ir čia tenka reiškesmingas vaidmuo. XVI a. ji sudarė savarankišką feodaličius teisės kodeksą, atitinkantį to meto feodaličius santykių išsivystymo lygį, apimantį visas svarbesnes teisės šakas, vadinamąjį Lietuvos Statutą, ir ne tik sudarė tą kodeksą, bet jį ir redakcinio atžvilgiu, ir iš esmės tiek perdirbo ir patobulino, kad savo III redakcijoje, išleistoje 1588 metais, jis gana ilgą laiką Rytų Europos kraštuose — ir Lenkijoje, ir Rusijoje — neturėjo sau lygaus. Jis veikė Lietuvoje ligi 1840 metų. Tada jau jis buvo pasenęs. Ir XVIII a. ir XIX a. pradžioje jo veikimą išplėsti ir jį įvesti Lenkijoje norėjo kai kurie reakciniai Lenkijos dvarininkai. Tuo metu tai buvo reakcinis kodeksas, bet XVI a. ir XVII a. pradžioje, kai jokių pažangesnių kodeksų nebuvo ir Lietuvoje, ir kaimyniniuose kraštuose, jis padėjo šalinti jau atgyventus feodaličius bruožus, tramdyti savivalią, ugdyti tuos naujus feodaličius santykių bruožus, kurie skatino tuo metu gamybinių jėgų augimą, pvz., vergus prilygindamas feodališkai priklausomiems baudžiauninkams, jis tvirtino feodaličius teisėtumą, o juk apie kitokį teisėtumą tuo metu nebuvo kalbos. Taigi, Lietuvos Statutas taip pat nesmerktinas ir neatmestinas iš lietuvių tautos istorijos palikimo.

Lietuvos praecityje negalima nepastebėti vieno charakteringo bruožo — tikičbinės ir iš viso pažiūrų tolerancijos. Kam teko skaityti apie ba-

joro Leščinskio sudeginimą už bedieviškumą 1689 metais, gali atrodyti, kad apie jokią toleranciją feodalinėje Lietuvoje negali būti kalbos. Ir ne vien Leščinskis buvo nubaustas už nesilaikymą įsigalėjusių pažiūrų. 1611 metais Vilniuje buvo sukapotas į 4 dalis italas Frankas, kuris, užšokęs ant altoriaus pakopų, kreipėsi į žmones, aiškindamas, kad apeigos, kuriose jie dalyvauja, esančios apgaulingos. Yra kai kurių žinių dar apie vieną baltarusių bajorą Loveiką, nubaustą mirtimi už bedieviškumą, ir iš žydų šaltinių apie nubaudimą mirtimi dar vieno žmogaus, perėjusio į žydų tikėjimą. Tai visos žinios per XVI, XVII ir XVIII šimtmečius, per 3 šimtmečius keturi žmonės, iš jų Vilniuje — 1, o kiti Baltarusijoje. Senesni pasakojimai, esą, pagonys lietuviai nubaudę mirtimi dėl tikybės kelis pranciškonus ir tris pravoslavus, tėra prasimanymas, neturįs jokio tikro pagrindo. Vilniuje ir kitur buvo užpuolami reformatai, buvo griau-namos jų bažnyčios, buvo varžomi nuo XVI a. pabaigos pravoslavai, bet palyginus su tuo, kas buvo Vakarų Europoje, kur šimtai tūkstančių žmonių buvo išžudyta dėl neproteguojamų tikiybinių įsitikinimų, dėl erezijų, taip pat ir palyginus su senatikių ir eretikų persekiojimais Rusijoje, Lietuvą reikia laikyti buvus kitatikių užuovėja. Iš kaimyninių kraštų sklido netolerantiškumas, jis negalėjo nepalieti ir Lietuvos, bet vis dėlto Lietuvos visuomeninis gyvenimas juo nepersisunkė. Tikiybinis tolerantiškumas buvo vertingas Lietuvos visuomenės bruožas ir feodalizmo laikotarpyje, neleidęs įsigalėti tikiybiniam fanatizmui.

Pagaliau dar vienas bruožas, į kurį noriu atkreipti ypatingą dėmesį, tai valstiečių nemonarchistiškumas ir jų klasinės kovos peraugimas iš gaivališkos į klasinę politinę jau XVIII a. antroje pusėje. Tai matyti iš 1769 m. Šiaulių valstiečių sukilimo, kur sukilę valstiečiai išlaikė visoje apskrityje valdžią apie 100 dienų ir buvo nugalėti, sumobilizavus prieš juos dideles karines pajėgas. Per 1794, 1831 ir 1863 metų sukilimus valstiečiai dalyvavo politiniame sukilime prieš caro valdžią ne kaip mobilizuoti rekrutai, nors buvo ir tokių, bet kaip sąmoningai aktingi sukilimo dalyviai, ne vadovavusių sukilimui bajorų siekimų vykdytojai, bet su savo politine ir socialine programa, kurios pagrindinis siekimas buvo baudžiamos panaikinimas. Valstiečiai sukilėliai ėjo prieš carizmą kaip prieš svarbiausią baudžiamos šulį ir tikrintoją [? — V. Ž.], bet kartu ir prieš vietinius dvarininkus, ne kartą nušalindami juos nuo vadovavimo, žudydami ypač nepakenčiamus dvarininkus. Dėl to bajoriška sukilimo vadovybė turėjo kreiptis į valstiečius ne liepimais, bet kvietimais dėtis į sukilimą, duoti pažadų, kad ir labai miglotų, skaitytis su valstiečiais. Lietuvos valstiečių sukilimuose ir jų dalyvavime platesniuose politiniuose sukilimuose nebuvo tokio gaivališkumo, kaip kad buvo Pugačiovo vadovaujama valstiečių kare ir vadinamojoje Ukrainos kolijivščinoje, kuri įvyko beveik vienu laiku su Šiaulių valstiečių sukilimu. Lietuvos valstiečių politinė programa buvo aiški — nuversti carinę valdžią ir panaikinti baudžiamą. Lietuvos valstiečių politinis anticarinis sąmoningumas ypač paryškėja, palyginus su Latgalos valstiečių veiksmis 1863 m. sukilime. Per tą sukilimą Latgalos valstiečiai masiškai gaudė dvarininkus ir visus kitus sukilimo dalyvius ir juos surištus atiduodavo carinei valdžiai, aiškiai stoję sukilime carizmo pusėje — tuo parodydami savo politinį tamsumą. Tas pat matyti ir iš Galicijos ukrainiečių ir lenkų valstiečių veiksmų per 1846 m. [Krokvuos] sukilimą, kurio metu jie, nenusivokdami situacijoje, stoji Austrijos imperinės valdžios pusėje ir žudė ne tik dvarininkus, bet ir šio sukilimo šalininkus. Lietuvoje tokios pažiūros į monarcho valdžią valstiečių tarpe tebuvo retos išimtyt.

Dėl tokio valstiečių klasinio sąmoningumo ir dvarininkai turėjo atsižvelgti į valstiečių nusistatymą ir tai privedė prie to, kad baudžiavinė

priklausomybė ėmė nykti. XVIII a. pabaigoje carinei Rusijai prijungus Lietuvos žemes, vakarų Lietuvoje, t. y. Žemaitijoje, valstiečių tarpe buvo rasta apie 25—30% vadinamųjų „laisvųjų valstiečių“, o Rusijoje tokių visiškai nebebuvo — ten visi valstiečiai buvo baudžiauninkai. Lietuvos dvarininkai anksčiau kaip kitur Rusijos imperijoje suprato, kad baudžiamos panaikinimas yra neišvengiamas, ir, svarstant 1817—1818 metais baudžiavinės priklausomybės panaikinimo ir asmeninės laisvės valstiečiams suteikimo klausimą, tik 3% Lietuvos dvarininkų pasisakė už baudžiavinės priklausomybės palikimą.

Valstybingumo, teisėtumo, tolerancijos ir liaudies politinio sąmoningumo feodalizmo laikotarpyje bruožai pasiliko gyvi, ir feodalizmui žlugus.
